

TEOLOŠKA FAKULTETA V LJUBLJANI
KATEHETSKO PASTORALNA ŠOLA
ODDELEK V NOVEM MESTU

Zdenko Petrovič

DELOVANJE SVETEGA DUHA V ZAKRAMENTU SVETE
SPOVEDI, V LUČI SVETEGA AVRELIJA AVGUŠTINA IN
SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA

ZAKLJUČNA NALOGA

Mentor: mag. Janez Žakelj

NOVO MESTO, 2020

Kazalo vsebine

1.	O ŽIVLJENJU SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA IN SVETEGA AVRELIJA AVGUŠTINA	7
1.1	ŽIVLJENJEPIS SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA.....	7
1.2	DUHOVNOST SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA	11
1.3	ŽIVLJENJEPIS SVETEGA AVRELIJA AVGUŠTINA.....	11
1.4	POT OD GREŠNOSTI DO DUHOVNOSTI.....	12
1.5	NEMIRNO ISKANJE RESNICE	13
1.6	DOTIK BOGA V TIŠINI.....	14
2.	SVETI DUH.....	15
2.1	UVOD	15
2.2	POSŁANSTVO SVETEGA DUHA.....	15
2.3	CERKEV IN SVETI DUH.....	16
2.3.1	DELOVANJE SVETEGA DUHA V CERKVI.....	16
2.3.2	SVETI DUH TEMPELJ CERKVE	17
2.3.3	SVETI DUH - DUŠA CERKVE	18
2.4	DAROVİ SVETEGA DUHA.....	18
2.5	SADOVI SVETEGA DUHA	20
2.5.1	RAZMERJE DO BOGA	20
2.5.2	RAZMERJE DO DRUGIH	21
2.5.3	RAZMERJE DO SEBE	22
3.	GREH.....	23
3.1	UVOD	23
3.2	IZVIRNI GREH	24
3.3	OPREDELITEV GREHA.....	25
3.4	RAZLIČNOST GREHOV	25
3.5	VELIKOST GREHA	26
3.6	PRILOŽNOST ZA GREH	28
3.7	SMRTNI GREH	29
3.8	MALI GREH.....	29
3.9	SVETI AVGUŠTIN O GREHU	30
3.10	SVETI VINCENCIJ IN GREH.....	31
3.11	ZAKLJUČEK	31
4.	ZAKRAMENT SVETE SPOVEDI.....	33
4.1	UVOD	33
4.2	IMENA TEGA ZAKRAMENTA	34

4.3 SPOVED IZRAZ BOŽJE LJUBEZNI	34
4.4 BOŽJA MILOST	35
4.5 SESTAVNI DELI ZAKRAMENTA SPOVEDI - SPOKORNIKOVA DEJANJA	36
4.6 CELOVITOST SPOVEDI	38
4.7 PREDMET SPOVEDI	38
4.8 SADOVI ODPUŠČANJA	38
4.9 SPREOBRNENJE SVETEGA AVGUŠTINA.....	39
4.10 SPREOBRNENJE SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA	41
4.11 ZAKLJUČEK	43
5. DELOVANJE SVETEGA DUHA V ZAKRAMENTIH	44
5.1 UVOD	44
5.2 SVETI ZAKRAMENTI	44
5.2.1 ZAKRAMENT SVETEGA KRSTA	45
5.2.2 ZAKRAMENT SVETE BIRME	45
5.2.3 ZAKRAMENT SVETE EVHARISTIJE	45
5.2.4 ZAKRAMENT SVETE SPOVEDI	46
5.2.5 ZAKRAMENT SVETEGA BOLNIŠKEGA MAZILJENJA.....	46
5.2.6 ZAKRAMENT SVETEGA REDA	46
5.2.7 ZAKRAMENT SVETEGA ZAKONA	47
5.3 ŽIVETI SVOJ POKLIC V SVETEM DUHU	47
6. ZAKLJUČEK	48
7. VIRI IN LITERATURA	50

UVOD

Življenje v tehnološko-digitalnem svetu je vse manj duhovno. V hitrem načinu življenja pozabimo na naše duhovne potrebe in vse bolj želimo ugoditi telesnim užitkom. Moralne in duhovne vrednote so izgubile svojo težo. Vedno bolj je pomembno imeti, kot biti. Vse to ima za posledice oddaljevanje od Boga, kar je v nasprotju s smislom življenja. Ljudje smo ustvarjeni od Boga in za Boga. Življenje brez Boga je že naprej obsojeno na »smrt«. Ljudje so v zablodi, da lahko naredijo vse brez Boga. Da bi se izognili posledicam teh stranpoti, so potrebne korenite spremembe v naši miselnosti. Tem korenitim spremembam rečemo »spreobrnjenje«.

Spreobrnjenje je preobrat življenja, preobrazba vsega bitja, ki ni izid psihološkega postopka, razumskega ali moralnega zorenja, razvoja, marveč pride od zunaj, pride od srečanja z Jezusom Kristusom. Spreobrnjenje je »smrt« in »vstajenje«, eno bivanje umre in iz tega bivanja se rodi drugo bivanje z vstalim Kristusom. Lahko rečemo, da krščanstvo ni nobena filozofija ali nova morala. Krščanstvo je življenje v Kristusu, občestvo Božjih otrok, ki izhaja iz življenja in za življenje. Krščansko življenje je «izraz» odnosa človeka do Boga, ali bolje povedano, ljubezni do Boga. Kristjani smo, samo tedaj, če srečamo Kristusa. Šele v tem osebnem odnosu do Kristusa, z resničnim srečanjem z Njim, postanemo kristjani. Vsi lahko postanemo kristjani in to na različne načine: z branjem Svetega pisma, z molitvijo, z bogoslužnim življenjem Cerkve, služenju najbolj zapuščenim in trpečim. Ob srečanju z Vstalim se nam odpira naš razum, odstira se nam vsa Kristusova modrost, vse bogastvo resnice in Njegova ljubezen do ubogih in zapuščenih, skratka, prevzamemo modrost Kristusovega življenja. To srečanje moramo razumeti, kot srečanje našega duha z božjim Svetim Duhom (srečanje v duhu). Jezusov Duh se nam ponuja na vsakem koraku, je povsod okoli nas in od nas samih je odvisno, ali ga bomo sprejeli ali ne. Za sprejem Svetega Duha, naša duša mora biti čista, ponižna in brez greha. Kristus nas je po krstu odrešil izvirnega greha in vseh grehov do krsta z vodo in maziljenjem s Svetim Duhom. Kristus je poskrbel za naše zveličanje, tako da je postavil sedem glavnih izvirov (studencev) usmiljenja, ki jih imenujemo zakramenti. Zakramente lahko sprejemamo samo v okviru Cerkve. Vsi ti zakramenti delujejo v moči Svetega Duha in se delijo na zakramente uvajanja, ozdravljenja in služenja. Zakrament svete spovedi je zakrament ozdravljenja, ki v moči Svetega Duha očisti dušo naših grehov in nas spravi z Bogom in s Cerkvijo.

Sveti Duh je prvi in največji dar, ki ga je poveljani Kristus od Očeta poslal svojim vernim. Kakor je namreč v trinitaričnem življenju Sveti Duh dar, v katerem se Oče daje Sinu in Sin Očetu v popolnem občestvu, ki ustvarja njihovo enoto in večno srečo, tako nam podarja Svetega Duha, da je v nas dar občestva. »Kdor se drži njegovih zapovedi, živi v Bogu in Bog v njem. Da živi v nas, pa spoznamo po Duhu, ki nam ga je dal.« (1 Jn 3, 24) Sveti Duh – temeljni dar – je vir vseh drugih darov. Med drugimi darovi govori teologija o sedmih kot prav posebnih darovih Svetega Duha, ki jih kristjani prejmemo pri krstu s posvečeno milostjo in podarjenimi krepostmi.

Vstali Kristus je na velikonočno nedeljo zvečer v dvorani zadnje večerje razlil na apostole svojega Duha: «Prejmite Svetega Duha! Komur grehe odpustite, so jim odpuščeni; komur jim zadržite so jim zadržani.» (Jn 20, 22-23) Podelitvi Svetega Duha se pridružuje ustanovitev zakramenta spovedi (sprave). S tem zakramantom smo deležni odpuščanja grehov, sprave z Bogom in Cerkvijo, kar je sad Kristusove smrti in vstajenja. Sprava izhaja iz ljubezni Očeta, ki deluje po Kristusu v Svetem Duhu. Ker gre tu za notranje spreobrnjenje, je posebno očitno delo Svetega Duha. Kristjani smo zaradi prebivanja in delovanja Svetega Duha deležni Božjega življenja, življenja, ki je ljubezen. »Božja ljubezen je izlita v naša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan.« (Rim 5,5) »Ljubezen, ki je izlita v naša srca po Svetem Duhu, moramo razumeti v njeni polnosti in vseh njenih razsežnostih: ljubezen Boga do človeka kot začetek in vir, ljubezen človeka do Boga kot odgovor in ljubezen do bližnjega kot nadaljevanje Božje ljubezni do človeka in dokaz ljubezni do Boga.« (Oražem, 1994,142)

To popolnost in razsežnost ljubezni sta v svojem življenju znala udejanjiti vsak na svoj način sveti Avrelij Avguštin in sveti Vincencij Pavelski, na zelo uspešen način. Poti sta bili sicer različni, ampak cilj je bil isti: približati se Bogu in svojemu bližnjemu, ljubiti resnico in živeti za drugega - to je bila njuna življenjska usmeritev. Razumela sta, da je svetost (prva poklicanost vsakega kristjana) za vse in ne samo za privilegirane. Zato jima je Gospod podelil milost, ki rodi darove in karizme, a darovi rodijo sadove, ki jih je bilo pri njunem delu v izobilju. Nista zaznamovala samo čas, v katerem sta živela, ampak sta tudi današnjim rodovom pustila veliko dediščino. Vse je to predvsem delo svetega Duha, ki se je po njunem spreobrnjenju zasedal globoko v njuno notranjost v njuno srce in ustvarjal pogoje za novo življenje.

»Bog nas ljubi, in njegova ljubezen do nas se je razodela v tem, da je poslal svojega edinorojenega Sina, da bi živeli po njem.« (1 Jn 4,9) Sveti Avguštin pravi, da je Bog

absolutno dobro, ki obstaja za razliko zla in greha, ki je samo odsotnost dobrega. Kdor ostaja v tej absolutni dobroti, ki je ljubezen, ostaja v Bogu in Bog ostaja v njem. (prim. 1 Jn 4,16) Da bi ostali v tej absolutni Dobroti, nam je Jezus poslal Svetega Duha, ki deluje v svetih zakramentih in nam omogoča živeti po volji našega Očeta. Sveta spoved je eden od zakramentov, ki nas približa Bogu, ki nam podeli milost, da v moči Svetega Duha hodimo po Jezusovi poti.

Bog nas kliče od vsega začetka sveta na sodelovanje z Njim, podarja nam različne darove in posebne karizme, s katerimi po sv. Duhu in moči Kristusovega trpljenja, smrti, in vstajenja, postanemo sveti.

V zaključni nalogi želimo predvsem razsvetliti pomembnost zakramenta svete spovedi oziroma nujnost spreobrnitve človeških duš. Zakaj? Ker je človeštvo zaznamovano z izvirnim grehom in ni obvarovano grešnosti, kar je nepremostljiva ovira za Božje kraljestvo. Rešitev? Edino Sveti Duh v zakramentu svetega krsta in kasneje v zakramentu svete spovedi ter v moči Jezusove žrtve na križu nas lahko očisti grehov in nam daruje novo življenje v Kristusu, ki nas pripelje do svetosti - v večno življenje. Za rast v svetosti je potrebno svobodno sodelovati z milostjo, ki nam jo podari Bog, da bi se vsi ljudje zveličali. (prim. 1 Tim 2,4) Kako človek lahko preide iz grešnosti celo do svetosti, nam svojim življenjem pokaže sv. Avguštin, ki je imel samo en cilj: spoznati Boga in svojo dušo. Sv. Vincencij pa nam pokaže, kako najdemo Boga v najbolj ubogih in kako kreposti preprostost, ponižnost in krotkost pripeljejo človeka do svetosti. Bog je vedno blizu in vedno med nami – od Njega nas ločuje samo greh.

1. O ŽIVLJENJU SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA IN SVETEGA AVRELIJA AVGUŠTINA

1.1 ŽIVLJENJE SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA

Svetnik, ki velja za apostola in organizatorja krščanske dobroteljnosti, je bil sin revnih staršev v jugozahodni Franciji. Dali so ga v šole, da bi kot duhovnik pomagal družini. Z devetnajstimi leti je že postal mašnik in je svojo prvo daritev opravil v neki samotni kapeli v gozdu. Kmalu nato so ga ujeli turški morskimi roparji, ga vklenili in odpeljali v Afriko, kjer je bil dve leti suženj. V tem času je bil trikrat prodan. Njegov tretji gospodar je bil neki odpadli Francoz. Ena izmed njegovih žena, Zulma, naj bi nekoč sužnja Vincencija slišala prepevati krščanske pesmi in ga potem večkrat poslušala govoriti o veri. Možu je potem očitala, kako je mogel odpasti od tako lepe vere. Odpadniku se je prebudila vest, z Vincencijem in Zulmo je ušel na ladji in se izkrcal v Franciji.

V Avignonu se je potem Vincencij srečal s papeževim odposlancem in ta ga je vzel s seboj v Rim. Od tam so ga poslali na dvor francoskega kralja Henrika IV., kjer je postal dvorni kaplan. Hitro je napredoval v popolnosti, ko si je izbral za svojega duhovnega voditelja kardinala Petra de Berulla. Ta ga je tudi napotil za vzgojitelja k pariški družini Gondi. Tu so začeli v Vincencijevi duši nastajati veliki načrti in izvršil je reči, o katerih se zdi, da si jih en človek tudi zamisliti ne more. Prva njegova ustanova je Družba duhovnikov misijonarjev – lazaristov, imenovanih po opuščeni bolnišnici sv. Lazarja, kjer so se naselili.

Druga ustanova so usmiljenke, »hčere krščanske ljubezni«. Prva usmiljenka in soustanoviteljica tega, še danes v Cerkvi najmočnejšega ženskega reda, je bila Ludovika de Marillac. V pravilih jim je Vincencij zapisal: »Imele bodo bolniške hiše za samostan, najeto stanovanje za celico, župnijsko cerkev za kapelo, mestne ulice ali bolniške sobe za križni hodnik, pokorščino za klavzuro, božji strah za zamreženo okno in sveto skromnost za tančico«. Leta 1638 je Vincencij sprejel skrb za najdenčke, teh je bilo vsako leto samo v Parizu nad tristo. Naslednje leto je začel pomagati vzhodnim francoskim pokrajinam, ki jih je hudo prizadela vojna. Poleg tega je še veliko dobrotelnih ustanov, ki jih je ustanovil sam, naravnost ali posredno. Umrli je 27. septembra leta 1660, star devetinsedemdeset let.

Vincencij Pavelski se je rodil 24. aprila 1581 v vasici Pouy blizu Daxa v južni Franciji. Od svoje matere je podedoval čut za delo, ljubezen do ubogih in stiskanih, od očeta pa zdravo kmečko modrost. Pozneje, ko je v zrelih letih organiziral dobrodelno dejavnost, je iskal navdihe pri svoji materi, ki jo je ljubil bolj »kot vse kraljice sveta«. Prav zato je bolje kot drugi poznal ženski svet in ga znal vključiti v dela krščanske ljubezni.

V otroških letih je bil pastir in ker je bil bistre glave, ga je oče 14 letnega poslal v šolo v Dax. Za kmečke sinove je bilo duhovništvo tedaj normalna pot za nagel družbeni vzpon. Tudi mladi Vincencij v začetku ni imel drugega cilja, kot hitro priti do boljšega kruha in pomagati domačim. Pet ali šest let po odhodu od doma je prejel mašniško posvečenje in opravil svojo prvo daritev v kapeli sredi gozda.

Kmalu po novi maši je poromal v Rim. Poln lepih vtisov se je vrnil v Francijo in nadaljeval študij. Pridobil si je diplomu iz teologije in sanjal o dobri službi.

Ko se je iz Marseilla vračal po morski poti v Toulouse, so ladjo napadli morski roparji. Vincencija so prodali v Severno Afriko kot sužnja. Po hudem trpljenju in težavah mu je uspelo pobegniti skupaj z gospodarjem, odpadnikom, ki se je odpovedal islamu in se vrnil v Cerkev. Leta 1608 ga spet najdemo v domovini, v Parizu, kjer stanuje skupaj s svojim rojakom sodnikom. Ta ga nekega dne obdolži tatvine in Vincencij se je znašel na ulici. Kmalu potem pa je dobil službo dvornega kaplana.

V tem času je spoznal kardinala Berulla. Ob njem je skušal spoznati svojo pot. Veliko je molil, se posvetoval, premišljeval. Na Berullovo predlog je sprejel župnijo Clichy blizu Pariza. Z navdušenjem se je lotil dela in župnijo hitro duhovno prenovil. Bil je srečen. Vendar ga Berulle ni pustil dolgo v Clichyju. Uvedel ga je v ugledno Gondijevo družino, kjer je postal vzgojitelj dveh sinov, gospa Gondijeva pa si ga je izbrala za duhovnega voditelja. V tem času je doživel svojo temno noč vere. Da bi duhovnika, slovečega teologa, ki ga je srečal na dvoru kraljice Marjete, rešil hudih verskih dvomov, je prosil Boga, naj jih da rajši njemu. To se je res zgodilo in zaradi njih je hudo in dolgo trpel. Da bi si pomagal, je še bolj zavzeto apostolsko deloval. Grofovsko družino je spremljal po njihovih posestvih, poučeval služinčad in kmečko ljudstvo. Pri tem je spoznal veliko bede in po razsvetljenju Svetega Duha je sklenil, da bo svoje življenje posvetil ubogim. Po tem sklepu je bil rešen verskih dvomov.

Pozimi leta 1617 so ga poklicali k umirajočemu, ki se zaradi sramu ni upal spovedati domačemu duhovniku. Po spovedi je priznal: »Če ne bi bilo gospoda Vincencija, bi se bil

pogubil.« Gospo Gondijevo je to zelo pretreslo in je povedala Vincenciju. On pa je v tem videl božji namig: ljudje niso dovolj poučeni, treba jih je pripraviti za dobro dolgo spoved. To je pri pridigi povedal tudi vernikom v Follevillu 25. januarja 1617. Nekaj mesecev potem je neprenehoma pridigal in spovedoval ter tako odkril svoje poslanstvo v Cerkvi. Vedno bolj je bil prepričan, da mora iti njegova pot k Bogu preko ubogih.

Po posvetu z Berullom je sprejel majhno župnijo Chatillon blizu Lyona. Tudi tu so se dogodki hitro razvijali. Ustanovil je prvo bratovščino gospa krščanske ljubezni za strežbo bolnikom in ubogim. V petih mesecih je prenovil župnijo. Tri poteze so ji dale novo lice: oznanjevanje evangelija z deli krščanske ljubezni, zgledno duhovniško življenje in ljubezen do ubogih.

Ko se je leta 1618 vrnil v Pariz, se je pred njim odprla nova življenjska doba. Srečal je ženevskega škofa Frančiška Saleškega. Oba sta gorela za isto stvar: za globoko prenavo duhovščine, poenostavitev pridiganja ter posvečanje laikov z izvrševanjem stanovskih dolžnosti. Posvetil se je ubogim. Ob njem so se z istim namenom zbirali tudi drugi duhovniki in gospe, ki so z duhom in srcem spremljale njegove podvige in jih denarno podpirale. V takem okolju je Vincencij položil temelje svojim bistvenim ustanovam: Družbi misijonarjev, Družbi usmiljenih sester ter Bratovščinam gospa krščanske ljubezni. Filip Godni mu je zaupal zapornike in galjote. Vincencij jih je obiskoval.

Leta 1624 je prevzel vodstvo Zavoda dobrih dijakov v Parizu. Naslednje leto, 17. aprila 1625 sta grof in grofica Gondi podpisala ustanovno listino, s katero je bila ustanovljena Misijonska družba. Vincencij je nadaljeval z ljudskimi misijoni. Poskrbel je za dobro izbiro duhovniških kandidatov in za njihovo bogoslovno izobrazbo. Ob njem je bilo vedno več duhovnikov, željnih notranje poglobitve in prenove. Vincencij je z njimi ustanovil duhovniško skupnost, ki je kmalu štela v svojih vrstah najboljše duhovnike. Vsak torek so se shajali, skupno molili, premišljevali, se spodbujali. To so bile tako imenovane torkove konference.

Tudi bratovščine gospa krščanske ljubezni so se lepo razvijale. Vincencij je gospem poleg bolnikov zaupal še delo med berači, zaporniki, galjoti in begunci. Toda kmalu se je pokazalo, da je za tako delo potrebna drugačna delovna moč: taka, ki ima brezpogojno ljubezen do ubogih. V tem času se je srečal z Ludoviko de Marillac in hitro spoznal njeno skrito bogastvo srca. Pomagal ji je v njenih dušnih težavah, jo spodbujal k veselju, preprostosti, predanosti božji ljubezni. Kmalu jo je poslal na delo. Obiskala je vse bratovščine gospa krščanske ljubezni. Kot Vincencij je tudi ona ugotovila, da plemkinje ne zmorejo vseh del pri ubogih. Zato je zbrala okrog sebe nekaj kmečkih deklet, ki so želele služiti ubogim in se posvetiti

Bogu. Sama jih je zato skrbno vzgajala in poučevala. Tako je bila 29. novembra 1633 ustanovljena Družba hčera krščanske ljubezni ali usmiljenk.

Obširna Vincencijeva dejavnost je pritegnila pozornost veljakov. Politiki so se radi z njim posvetovali. Ko je kralj umiral, ga je poklical k svoji smrtni postelji. Ana Avstrijska ga je imenovala v Svet za verska vprašanja. Njegova dejavnost je bila tako široka, da si komaj moremo predstavljati, kako je vse to zmožni en sam človek. Pri Svetem Lazarju je vodil številna dela, prirejal duhovne vaje za duhovnike in laike, vodil samostane sester Marijinega obiskanja, vsak dan napisal povprečno deset pisem, vsak teden imel nagovore za svoje misijonarje, dvakrat ponovitev premišljevanja, konference pri usmiljenih sestrah.

Od tistega davnega 25. januarja 1617, ki ga Misijonska družba praznuje kot svoj ustanovni dan, ko se je za trdno odločil, da bo posvetil svoje življenje ubogim, se je neprestano bojeval proti grehu, revščini in bolezni. Pri skrbi za zveličanje duš, so mu pomagali njegovi misijonarji. Za bolnike in uboge pa je skrbela Ludovika de Marillac s svojimi sestrami, katerih duhovni voditelj in predstojnik je bil sv. Vincencij.

Od julija 1660 Vincencij zaradi bolečin ni mogel več zapustiti svoje sobe. Toda še se je boril in delal. Smrt ga je našla v naslonjaču v zgodnji jutranji uri, ko je navadno vstajal. »Ko je izdihnil,« pripoveduje očividec, »je izročil svojo lepo dušo našemu Gospodu. Sedel je na stolu, lep, bolj čudovit in častitljiv kot kdajkoli.« Bilo je to 27. septembra 1660 okoli petih zjutraj, ko je samostanski zvon vabil k molitvi. Za blaženega je bil razglašen 13. avgusta 1729, za svetnika pa 16. junija 1737. Leon XIII. ga je imenoval za zaščitnika vseh krščanskih dobredelnih ustanov. (<https://www.revija.ognjisce.si/iz-vsebine/pricevalec-evangelija/1253/-vincencij-pavelski-1581-1660>)

1.2 DUHOVNOST SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA

Nemogoče je razumeti, kako je mož, ki se mu ni nikamor mudilo, zmagel toliko dela. Kako je uspelo človeku, ki je bil kmečko oprezen in se zlepa ni odločil za kako stvar, obuditi toliko novih ustanov. Kako je bil lahko preprost »kmečki očanec« – to je ostal tudi kot duhovnik – dvorni svetovalec in je oblikoval toliko duhovnikov in škofov.

Odgovor je jasen: korak za korakom je sledil Božji volji. To pa vedno s pripravljenostjo in ljubeznijo. Evangeljska usmerjenost Frančiška Asiškega, apostolska zagnanost Ignacija Lojolskega, blagost Frančiška Saleškega, široka ljubezen apostola Pavla – vse to je bilo v njem, vse pa se je strnilo v karizmo: ubogi. Kdor se je zmožen vsega dati Božji službi, kdor v življenju išče samo Božjo voljo, kogar kakor na perutih nosi ljubezen, kdor išče Kristusa v duševnem in telesnem trpinu in siromaku – ta hodi po poti svetega Vincencija.

1.3 ŽIVLJENJEPIS SVETEGA AVRELIJA AVGUŠTINA

Rodil se je leta 354 v severni Afriki. Oče je bil Patricij, pogan, ki se je dal krstiti šele pred smrtjo, mati sv. Monika. Izredno nadarjen, pa močno nagnjen k hudemu, je kmalu zašel na kriva pota krivoverstva in nečistosti. Vse te zablode je brez olupševanja pozneje opisal v prelepi knjigi Izpovedi. Izučil se je govorništva in postal govornik najprej v domačem kraju, nato v Kartagini in da bi dosegel še večjo slavo, je materi, ki je nenehno zanj molila, ušel v Rim in od tam v Milano.

Tu je bil škof sv. Ambrozij. Avguštin je hodil poslušat njegove pridige, ne da bi spoznal kaj, temveč kako škof govori, saj je bil Ambrozij sloveč govornik. Z božjo milostjo je čedalje bolj pronicalo vanj tudi to, kar je škof govoril. Sreče Avguštin v svojih grehah ni našel. Hrepenel je po lepšem življenju, vedno pa odlašal: jutri, jutri! Za njim je v Milano prihitela tudi njegova mati. Polagoma je začel Avguštin prebirati evangelij in Pavlova pisma. Jasno mu je bilo, kaj bi moral storiti, pa ni imel moči. Nekoč je zvedel, kako sta se ob branju življenja sv. Antona Puščavnika spreobrnila dva cesarska dostojanstvenika. Šel je na vrt, se vrgel pod smokvo, jokal in klical: Doklej, o doklej še tvoj jutri in venomer jutri! Zakaj ne že danes? Tedaj zasliši pojoč otroški glas: Vzemi, beri!

Kakor da je klic božje milosti, vzame Avguštin v roko Pavlova pisma, jih kar na slepo odpre in bere: »Ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v prepiru in

nevoščljivosti, ampak nadenite si Gospoda Jezusa Kristusa in ne strezite mesu za poželjivost.« Dalje ni bral. Milost je zmagala. Dal se je Ambroziju krstiti, star dvaintrideset let. Z materjo se je odpravil domov, najprej v Tagaste, nato v Hipo, kjer je postal mašnik in pozneje škof. Tam je 28. avgusta 430 umrl. Po globokosti duha presega Avguština vse cerkvene očete. Njegovi spisi so še danes neizčrpna zakladnica misli. (<https://www.vaticannews.va/si/izvsebine/pricevalec-evangelija/1126-avgustin-354-430>).

1.4 POT OD GREŠNOSTI DO DUHOVNOSTI

Ko beremo spise sv. Avguščina, nimamo vtisa, da bi umrl pred približno 1600 leti, ampak ga čutimo kot današnjega človeka: prijatelja, sodobnika, ki govori meni, govori nam s svojo svežo in sodobno vero. V sv. Avguščinu, ki govori nam, govori meni v svojih spisih, vidimo nenehno sodobnost njegove vere, vere, ki prihaja od Kristusa, večne učlovečene Besede, Božjega Sina in Sina človekovega. In lahko vidimo, da ta vera ni od včeraj, čeprav je bila včeraj oznanjana. Vedno je današnja, ker je Kristus resnično včeraj, danes in za vselej. Ko se je Avguština spreobrnil h Kristusu, ki je resnica in ljubezen, mu je sledil vse življenje in je postal zgled za vsakega človeka, za nas vse, ki iščemo Boga. Tako nas sv. Avguština opogumlja, naj se izročimo vedno živemu Kristusu in tako najdemo pot resničnega življenja.

Življenjska pot sv. Avguščina je zaznamovana z iskanjem resnice in samega sebe. Čutil je ves čas, da je Bog nekje blizu. V začetku njegove avtobiografije »Izpovedi« poudarja v svoji slavni izjavi: »K sebi si nas ustvaril in nemirno je naše srce, dokler ne počije v tebi.« (Izpovedi I 1,1) Spoznava, kako je navzočnost Boga v človeku globoka in obenem skrivnostna. Da pa jo prepoznamo in odkrijemo v svoji notranjosti, nam sporoča v svoji izjavi: »Ne hodi ven, vrni se vase; v notranjem človeku prebiva resnica; in če boš odkril, da je tvoja narava spremenljiva, presezi samega sebe. Toda spominjaj se: ko presegaš samega sebe, presegaš razumno dušo. Teži torej k temu, kjer se prižiga luč razuma.« (O pravi veri 39,72) Z drugimi besedami povedano, nam želi povedati, da samo z Bogom in v Bogu lahko presegamo sami sebe – delamo to, kar je tudi Jezus delal sam. Nasprotno, oddaljenost od Boga je isto kot oddaljenost od sebe. To nam lepo ponazori sv. Avguština, ko se v svoji izjavi obrača neposredno na Boga: »Ti si bil globlji od mojih globočin in bolj vzvišen od moje najvišje visočine.« (Izpovedi III 6,48) V enem drugem odlomku še bolj nakaže to svojo oddaljenost od Boga pred spreobrnjenjem: »Bil si pred menoj, jaz pa sem se oddaljil od samega sebe in se nisem našel; in še manj sem našel tebe.« (Izpovedi V 2,2) Tako globoko in

modro izjavo nam lahko pove samo človek, ki je osebno preživel to intelektualno in duhovno pot.

Sv. Avguštín priznava, da je človek velika uganka (Izpovedi IV 4,9) in da je veliko brezno, ki ga lahko samo Kristus razsvetljuje in razrešuje. To nam govori, da človek, ki je daleč od Boga, je tudi daleč od sebe, sam sebi je odtujen in lahko najde sebe samo, če se sreča z Bogom. Tako pride tudi k sebi, k svojemu pravemu jazu, k svoji pravi identiteti.

Sv. Avguštín je z veliko gorečnostjo in vztrajnostjo iskal resnico, vse dokler je ni našel ob svojem spreobrnjenju. Ta resnica je Kristus sam, pravi Bog, na katerega se obrača v eni od najlepših in najznamenitejših molitev iz njegovih Izpovedi: »Pozno sem te vzljubil, Lepota večno davna, večno nova, pozno sem te vzljubil. In glej, bil si v meni, in jaz sem bil zunaj, in tam sem te iskal, nelep sem se gnal za lepimi stvarmi, ki si jih ti ustvaril. Z menoj si bil, jaz ne s teboj. Daleč od tebe so me držale stvari, ki sploh ne bi bivale, ko ne bi v tebi bivale. Vabil si in klical, in prebil si mojo gluhotu. Bliskal in žarel si, in pregnal si mojo slepoto. Sladko si mi dehtel in srkal sem tvoj vonj, po tebi koprnim. Okusil sem te, in sem te lačen in žejen. Dotaknil si me, in zagorel sem po tvojem miru.« (Izpovedi X, 27,38)

Po tej lepi molitvi sv. Avguščina, lahko samo prosimo Gospoda, da to milost srečanja z osebo Jezusa Kristusa, doživimo vsi, ki želimo najti svoj mir.

Spreobrnjenje je bila ta resničnost, ki je Avguščina pripeljala do srečanja z Bogom in spremenila njegovo življenje in to izkustvo je živel vse svoje življenje.

1.5 NEMIRNO ISKANJE RESNICE

Sv. Avguštín je človek, ki ni nikoli živel površno; želja, nemirno in nenehno iskanje Resnice je ena temeljnih značilnosti njegovega bivanja; a ne iskanje »lažnih resnic«, ki ne morejo dati srcu trajnega miru, ampak tiste Resnice, ki da smisel bivanju in je »dom«, v katerem najde srce vedrino in veselje. Njegova pot ni bila lahka. Mislil je, da je srečal Resnico v ugledu, karieri, posedovanju stvari, v glasovih, ki so obljubljali takojšnjo srečo. Motil se je. Srečal se je z žalostjo, soočil se je z neuspehi, ni pa se nikoli ustavil, nikoli se ni zadovoljil s tem, kar je dajalo le zastrto luč. Znal je gledati v globino lastnega jaza in je zaznal, kakor piše v Izpovedih, da je tista Resnica, tisti Bog, ki ga je iskal z vsemi svojimi močmi, v njem bolj notranji od njega samega, da mu je bil vedno blizu, da ga ni nikoli zapustil, da je čakal, kako

bi mogel dokončno vstopiti v njegovo življenje (prim. III, 6, 11; X, 27, 38). Sv. Avguštin je v svojem nemirnem iskanju razumel, da ni on našel Resnice, ampak da je Resnica sama, ki je Bog, našla njega. (Papež Benedikt XVI. pri splošni avdienci v sredo, 25. avgusta 2010 - Prevedel br. Miran Špelič)

1.6 DOTIK BOGA V TIŠINI

V Avguštinovih Izpovedih, v deveti knjigi, naš svetnik posreduje razgovor z materjo, sv. Moniko. Prizor je veličasten: on in mati sta v Ostiji, v hotelu, in z okna vidita nebo in morje, gresta onkraj neba in morja ter se za hip dotakneta božjega Srca v tihoti stvarstva. In tu se pojavi temeljna misel na poti k Resnici: ustvarjeni ne morajo umolkneti in na njihovo mesto mora vstopiti molk, v katerem more spregovoriti Bog. To velja zmeraj, tudi v našem času. Včasih nas je strah tišine, zbranosti, razmišljanja o svojem delovanju, o globljem smislu lastnega življenja, pogosto raje živimo samo begotni trenutek in si zamišljamo, da bo prinesel trajno srečo. Raje živimo površno, ne da bi razmišljali, ker je to videti lažje. Strah nas je iskati Resnico ali pa nas je strah, da bi nas Resnica našla, nas zagrabila in nam spremenila življenje, kakor se je to zgodilo s sv. Avguštinom. (Papež Benedikt XVI. pri splošni avdienci v sredo, 25. avgusta 2010 - Prevedel br. Miran Špelič)

2. SVETI DUH

2.1 UVOD

Sveti Duh se nam razodeva kot dar, kot ljubezen, kot samopodaritev Boga človeku. Pomeni najbolj osebno in intimno združenje Boga s človekom, ki izhaja iz samo podaritve in samo priobčevanja božjih oseb (CD 32). Že prvo razodetje Duha, ki je navzoč pri stvarjenju sveta in človeka, pomeni »prvi začetek odrešenjske samopodaritve Boga, kolikor stvarjenje človeku daje, da je po božji podobi in sličnosti«. (prim. Rim 8, 22; Gal 6, 15) Osrednji dogodek in vsebina razodetja Svetega Duha pa je zadnja večerja, pri kateri Kristus obljublja prihod »drugega Tolažnika«. Toda »prvi Tolažnik« je Kristus sam, ki ga Sveti Duh razodene ob njegovem krstu v Jordanu. (prim. Mt 3, 17; Mr 1, 10) Prihod »drugega Tolažnika« je vezan na Kristusov odhod. Ta odhod je nujen, kajti s tem se je začelo »novo odrešenjsko samo priobčevanje Boga v Svetem Duhu« (prim. Jn 4, 24), ki je navzoč v Cerkvi in po njej v svetu (Jn 4, 14).

2.2 POSLANSTVO SVETEGA DUHA

Tretja oseba presvete Trojice sodeluje z Očetom in Sinom od začetka zamisli o našem odrešenju do njene dovršitve; toda v »poslednjih časih«, ki so se pričeli z zveličavnim učlovečenjem Sina, se je Duh razodel in nam je bil dan, bil priznan in sprejet kot oseba. (prim. KKC 686) Po delovanju Duha se je Božji Sin učlovečil v prečistem telesu Device Marije. Duh ga je mazilil že na začetku; zato je Jezus Kristus Mesija od začetka njegove človeškosti, t.j. od njegovega učlovečenja dalje (prim. Lk 1,35). Jezus Kristus razodeva Duha s svojim naukom, ko izpolnjuje obljubo, dano očakom (prim. Lk 4,18 sl.), in ga podeli porajajoči se Cerkvi, ko dihne v apostole po vstajenju. (KKC,730-732) Na binkošti je bil Duh poslan, da bi od tedaj ostal v Cerkvi, v Kristusovem mističnem Telesu, da bi jo poživiljal in vodil s svojimi darovi in s svojo navzočnostjo. Zato tudi rečemo, da je Cerkev tempelj Svetega Duha in da je Sveti Duh kakor duša Cerkve. »Posebno poslanstvo Svetega Duha je, da ponotranja Kristusovo odrešenjsko delo. Ko Sveti Duh prebiva v vernikih, jih spodbuja, da si vedno bolj živo in osebno prizadevajo, da bi v življenju zvesto hodili za KRISTUSOM.« (Oražem 1994,130)

2.3 CERKEV IN SVETI DUH

Cerkev je ustanovil Kristus na Binkoštni dan, da bi nadaljevala njegovo odrešenjsko delo po Svetem Duhu. Cerkev živi, raste in dela v svetu pod vplivom in vodstvom Svetega Duha, ki ga je Kristus poslal od Očeta, da bi njegovo odrešenjsko delo nadaljeval v notranjosti in da bi vedno bolj rasla. Sveti Duh usmerja in vodi vse življenje Cerkve h Kristusovi resnici, ko omogoča, da se z njo uresničuje in stalno prenavlja, da se vedno vrača k njej kot edinemu viru življenja in odrešenja. Krščanska skupnost ni sad človeških sposobnosti in napora, temveč je dar in delo Svetega Duha, po katerem je človek deležen trinitarnega občestva. Glavni graditelj, ki zida krščansko skupnost je Sveti Duh. Cerkev je sveta, ker je Sveti Duh počelo vsake svetosti. Sveti Duh, ki je bil poslan na binkoštni dan, neprestano posvečuje Cerkev, da bi tako verujoči po Kristusu imeli dostop k Očetu (Ef 2,18). Posebna in čudovita so Božja dela v Cerkvi zakramenti, ki jih je postavil Kristus za posvečevanje ljudi v moči Svetega Duha.

2.3.1 DELOVANJE SVETEGA DUHA V CERKVI

Cerkev je najtesneje povezana s skrivnostjo odrešenjskega delovanja troedinega Boga, Očeta in Sina in Svetega Duha. Bog želi, da bi se vsi ljudje zveličali. (prim. 1 Tim 2,4) Polnost Svetega Duha ustvarja novo ljudstvo, mesijansko ljudstvo, ker se v njem uresničujejo vse obljube prerokov in imajo svojo izpolnitev v izlitju Svetega Duha na to skupnost. Zato govorimo o navzočnosti in delovanju Svetega Duha v Cerkvi. (Oražem, 1994, 59)

Kar se tiče Boga, nihče ne pozna, kakor le božji Duh. (prim. 1 Kor 2,11) Njegov Duh, ki nam razodeva Boga, pa nam daje spoznavati Kristusa, njegovo Besedo, živo božjo besedo, a samega sebe ne izreka. Tisti, ki »je govoril po prerokih«, nam daje slišati Očetovo besedo, a njega samega ne slišimo. Spoznamo ga samo v vzgibih, s katerimi nam razodeva Besedo in nas pripravlja k temu, da jo sprejmemo v veri. Duh resnice, ki nam »razkriva« Kristusa, »ne govori sam od sebe.« (Jn 16,13) Takšno, prav božje stopanje v ozadje razloži, zakaj »ga svet ne more prejeti, ker ga ne vidi in ne pozna«, medtem ko ga tisti, ki verujejo v Kristusa, poznajo, ker ostaja z njimi. (Jn 14,17) (KKC, 687)

Cerkev, živo občestvo v veri apostolov, ki jo izroča naprej, je kraj našega poznanja Svetega Duha: – v Svetem pismu, ki ga je navdihnil; – v izročilu, katerega vedno sodobne priče so cerkveni očetje; – v cerkvenem učiteljstvu, ki mu stoji ob strani; – v zakramentalni liturgiji,

prek njenih besed in simbolov, kjer nas Sveti Duh združuje s Kristusom; – v molitvi, v kateri posreduje za nas; – v karizmah in službah, s katerimi se gradi Cerkev; – v znamenjih apostolskega in misijonarskega življenja; – v pričevanju svetnikov, kjer razodeva svojo svetost in nadaljuje odrešenjsko delo. (KKC, 688)

2.3.2 SVETI DUH TEMPELJ CERKVE

V starem veku je bil tempelj kraj dejavne navzočnosti Boga v svetu. Izraelci dolgo časa niso imeli templja. Sezidal ga je šele kralj Salomon v 10. stol. pr. Kr. Bog pa je bil vedno sredi med njimi in jih spremljal že na potovanju skozi puščavo. Prav tako prebiva v novi zavezi sredi med nami. Zato lahko Sveto pismo nove zaveze govori o Cerkvi oz. o konkretnem občestvu kot o templju, o kraju navzočnosti Boga in Jezusa Kristusa. Kajti "kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi." (Mt 18,20) Cerkev torej ne označuje najprej zgradbe iz neživih kamnov, ampak duhovno zgradbo iz živih kamnov (kristjanov), katere vogelni kamen je Jezus Kristus.

"K njemu stopite, k živemu kamnu tj. vstalemu Kristusu, ki so ga sicer ljudje zavrgli, a je pri Bogu izbran in dragocen. Saj ste vendar živi kamni. Tudi vi se vgrajujte v duhovno stavbo, ker v njej prebiva Sv. Duh, tako da boste sveto duhovništvo in boste darovali duhovne daritve, ki bodo po Jezusu Kristusu prijetne Bogu." (1 Pt 2,4-5)

Navzočnost Boga in Jezusa Kristusa se uresničuje v Sv. Duhu. Po Sv. Duhu postajamo božje ljudstvo nove zaveze. Po enem Duhu postajamo tudi eno telo v Kristusu. Sv. Pavel uči, da je krščanska skupnost pravi tempelj nove zaveze, ki prevzema vlogo jeruzalemskega templja. Duh prebiva v njej in neprimerno popolneje uresničuje to, kar je delala navzočnost božje Slave v templju. »Mar ne veste, da ste božji tempelj in da božji Duh prebiva v vas? Če pa kdo božji tempelj podira, bo Bog njega uničil. Božji tempelj je namreč svet, in to ste vi." (1 Kor 12, 13-14) "Mi smo svetišče živega Boga, kakor je rekel Bog: »Prebival bom med njimi in med njimi bom hodil in bom njihov Bog in oni bodo moje ljudstvo.« (2 Kor 6,15-16) "Sezidani ste na temelju apostolov in prerokov. Vogelni kamen pa je sam Kristus Jezus, ki spopolnjuje celotno zgradbo, tako da raste v svet tempelj v Gospodu. Vanj se z drugimi tudi vi vzdavate za božje bivališče v Duhu." (Ef 2,20-22)

2.3.3 SVETI DUH - DUŠA CERKVE

Ker je zunanja zgradba Cerkve tempelj in prebivališče Sv. Duha, lahko tudi rečemo, da je Sv. Duh nekaj podobnega kot duša v telesu, tj. življenjsko počelo Cerkve. (prim. C 7) "Kar je naša duša za naše ude, to je Sveti Duh za Kristusove ude, za Kristusovo telo, ki je Cerkev." (sv. Avguštin) »Ta Kristusov Duh kot nevidno počelo povezuje vse dele telesa, tako medsebojno kakor tudi z vzvišeno glavo.« (Pij XII.) Cerkev mora živeti iz Sv. Duha in se v njem neprestano prenavljati. Sveti Duh na mnogotere načine deluje na graditev celotnega telesa v ljubezni. On jo stalno pomlaja in ji podeljuje vedno novo rodovitnost in življenjsko moč. Ohranja jo v resnici, saj je Jezus učencem obljubil: »Tolažnik Sveti Duh ... vas bo obudil vsega in spomnil vsega, kar sem vam povedal." (Jn 14,26) "On, Duh resnice, vas bo uvedel v vso resnico." (Jn 16,13) Sv. Duh vodi Cerkev na pot misijona. Kristus ga je poslal, "da bi njegovo odrešensko delo izvrševal od znotraj in nagibal Cerkev k njenemu širjenju. Sv. Duh kakor duša oživlja Cerkvene ustanove in vliva v srca vernikov istega duha poslanstva, ki je nagibal Kristusa samega. Apostolsko dejavnost neprestano spremlja in usmerja." (M 4) Sv. Duh tudi posvečuje Cerkev in vse njene ude. V njih povzroča sadove milosti. Mnoge vernike nagiba k izpolnjevanju evangeljskih svétov. Vse notranje nagiblje, da ljubijo Boga in da se ljubijo med seboj (prim. C 39-40), v čemer je bistvo svetosti. Na poseben način je Sv. Duh počelo edinosti Cerkve ob raznoličnosti duhovnih darov. (prim. I Kor 12,4-31; Ef 4,3; C 12; E 2) Obilje in bogastvo duhovnih darov spadata k bistvu Cerkve, kajti ta živi iz polnosti Duha, ki veje, kjer hoče. (Jn 3,8) Zato Cerkev in cerkvena prenova nista nekaj, kar bi lahko mi ljudje preprosto " naredili", tudi ju ne moremo docela programirati in organizirati. Odločilni dejavnik v Cerkvi ni "v naši oblasti" in dosegu in z njim ne moremo razpolagati. Zato mora Cerkev vedno znova prositi za Duha, ki jo oživlja, pomlaja in dela rodovito. Za duhovne sposobnosti kristjana so pomembni darovi Svetega Duha, ki s podarjenimi krepostmi usmerjajo kristjana h končnemu cilju.

2.4 DAROVI SVETEGA DUHA

Darovi Svetega Duha niso samo številni, ampak tudi mnogovrstni. Naloga darov je, da dopolnjujejo delovanje človeških sposobnosti in delovanje notranjih duhovnih zmožnosti. Teh darov je sedem: dar modrosti, dar umnosti, dar sveta, dar moči, dar vednosti, dar pobožnosti in dar strahu Božjega. (Oražem 1994,163)

a) Dar modrosti

Dar modrosti je razpoloženje, po katerem kristjan z lahkoto sprejema delovanje Svetega Duha, da premišljuje Božje stvari, da prav presoja tako Božje kot človeške stvari. Modrost je kot vsi drugi darovi stalno razpoloženje, posebno nagnjenje in zgibanje, ki ga Sveti Duh podeli duši. Apostol Pavel prosi vernike v Efezu: »Slišal sem o tem, kako verujete v Gospoda Jezusa in kako ljubite vse svete. Zaradi tega se ne neham zahvaljevati za vas in se vas spominjati v svojih molitvah, da bi vam Bog našega Gospoda Jezusa Kristusa, Oče veličastva, dal duha modrosti in razodetja, da bi ga resnično spoznali. On naj razsvetli oči vašega srca, da bi doumeli, v kakšno upanje vas je poklical, kako bogato je veličastvo njegove dediščine, ki jo daje svetim, kakšno neznansko moč, pač v skladu z njegovo brezmejno mogočnostjo, dobivamo od njega mi, ki verujemo.« (Ef 1,15-19)

b) Dar umnosti

O potrebnosti daru umnosti govorijo tudi Jezusove besede v pogovoru z Nikodemom: »Če ne verjamete, kar sem vam govoril o zemeljskih stvareh, kako boste verjeli, če vam bom govoril o nebeških?« (Jn 3,12) Dar umnosti nam omogoča razumeti Božjo misel in Boga samega, krepi v nas željo po razumevanju Božje besede, ki je ohranjena v Svetem pismu. Kako goreče srce sprejema Božjo besedo, sta močan dokaz učenca, ki potujeta v Emavs. Ko sta pri lomljenju kruha spoznala vstalega Jezusa Kristusa, sta rekla drug drugemu: »Ali ni najino srce gorelo v nama, ko nam je po poti govoril in razlagal Sveto pismo?« (Lk 24,32) Za rast duhovnega življenja je dar umnosti nujno potreben.

c) Dar vednosti

Dar vednosti, skupaj z darom modrosti in darom umnosti, dopolnjuje teološke (duhovne) kreposti vero, upanje in ljubezen. Dar vednosti nam pomaga, da moremo prav presojati ustvarjene stvari v njihovem odnosu do Boga. Dar umnosti odkriva čudovito skladnost razodetih resnic in njihovo globino. Dar modrosti pomaga, da jih prav presojamo, cenimo in okušamo. Tem trem darovom je skupno to, da nam dajejo izkustveno spoznanje Božjih stvari. Po teh darovih moremo zaslutiti, da je v Bogu, v njegovih skrivnostih in njegovih stvareh nekaj neizmerno globokega in bolj vzvišenega, kakor moremo doumeti.

d) Dar sveta

Dar sveta, ki dopolnjuje moralno krepost modrosti, nam pomaga, da imamo smisel in občutek za svojo nesrečo in nesrečo drugih in bi morali razumeti, kako vsi potrebujemo Božjega in prav tako tudi medsebojnega usmiljenja. Dar sveta nam torej pomaga razumeti resnico o krhkosti in slabosti nas samih kakor tudi drugih.

e) Dar moči

Dar moči ni isto kot podarjena moralna krepost srčnosti, ki jo kristjan prejme pri krstu, temveč je to poseben dar Svetega Duha. Dar moči ima še drugo veliko nalogo v življenju kristjana, in sicer da napravi njegovo vero trdno, celo junaško, pa naj bo to v normalnih ali pa v izrednih razmerah. (Oražem 1994,163-195)

2.5 SADOVI SVETEGA DUHA

Sadovi Duha so uspeh darov in karizem in sploh delovanja Svetega Duha v kristjanovem življenju. Apostol Pavel jih v pismu Galačanom navaja devet, in jih moremo razvrstiti v tri skupine: sadovi, ki se nanašajo na razmerje do Boga, bližnjega in sebe.

2.5.1 RAZMERJE DO BOGA

a) Ljubezen

Sadovi Duha izražajo predvsem pravo in globoko kristjanovo razmerje do Boga, ki se kaže v iskreni ljubezni. Bog je na prvem mestu in ga zato ljubi z vsem srcem, vso dušo in vsem mišljenjem. (prim. Mt 22,37) Ob njem oblikuje svoja čustva, sodbe in odločitve. Ljudi in stvari ljubi zaradi Boga in v odvisnosti od njega. Sad ljubezni varuje kristjana pred malikovanjem in nezvestobo Bogu.

b) Veselje

Veselje je drugi sad Duha, ki ohranja vedrost v vseh okoliščinah življenja, naj bodo vesele ali žalostne. V tem smislu hvali Pavel Tesaloničane: »In vi ste začeli posnemati nas in Gospoda:

oznanilo ste sprejeli v veliki stiski in z veseljem Svetega Duha, tako, da ste postali zgled vsem verujočim.« (1 Tes 1,6-7) Vedrost nikakor ni lahkomišelnost ali brezbržnost, temveč je zavest kristjana, da ga Bog ljubi. To je veselje, ki se prenaša na druge in povsod utrjuje zaupanje in razumevanje. V nasprotju je z vsako obliko zaprtosti in hladnosti srca, kako tudi s preobremenjenostjo s človeškimi skrbmi, saj vse dogajanje v življenju izroča neizmerni Božji ljubezni.

c) Mir

Da more kristjan ohranjati takšno veselje, mora imeti notranji mir. Sad miru izvira iz močne povezanosti z Bogom v stalni pazljivosti, da se ne oddalji od njega, in v premagovanju vseh ovir, ki bi se mogle vrniti med njim in Bogom. (Oražem 1994,95)

2.5.2 RAZMERJE DO DRUGIH

a) Potrpežljivost

Razmerje do drugih je sad Svetega Duha, ki se javlja, kot logična posledica resnične ljubezni do Boga, ki svoje odrešenje podarja vsem stvarjem. Prvi tak sad je potrpežljivost in to ne kot prenašanje in pasivna vdanost, temveč kot pripravljenost ali odprtost srca sprejeti vsakega človeka, ker v njem odseva Očetova podoba.

b) Dobrohotnost

Kot že ime pove, želi in stori vse, kar je resnično dobro bližnjemu. Takšno dobrohotnost je pri svojih vernikih opazil apostol Pavel: »Sicer pa sem glede vas tudi sam prepričan, bratje moji, da ste tudi sami od sebe polni dobrote, napolnjeni z vsakršnim znanjem, sposobni, da se tudi medsebojno svarite.« (Rim 15,14) Tu ne gre za neki pietizem ali čustvenost, temveč za iskreno in močno ljubezen, ki je sposobna iti prek zunanosti, da doseže srce bližnjega in mu prinese Gospodovo ljubezen. Da to doseže, mora dobrohotnost znati deliti z bližnjim vesele in žalostne dogodke oziroma okoliščine, v katerih se nahaja.

d) Dobrota

Dobrota se razlikuje od dobrohotnosti v tem, da se izraža v konkretnih dejanjih ljubezni in služenju bližnjim in pri tem čisto nič ne misli na kakršnokoli povračilo. Dobrota se ne kaže samo v posebnih potrebah in velikih dejanjih, temveč nastopa v vseh okoliščinah življenja,

tudi najbolj skritih in neznatnih. »Kdor da piti samo kozarec hladne vode enemu izmed teh malih zato, ker je moj učenec, resnično vam povem, ne bo ob svoje plačilo.« (Mt 10,42) Prava dobrota ne išče hvale in javnega priznanja, temveč želi ostati celo skrita in neopazna, ker se zaveda, da more takrat učinkovito delovati Božji Duh. »Bog se prevzetnim upira, ponižnim pa daje milost.« (1 Pt 5,5)

2.5.3 RAZMERJE DO SEBE

a) Modrost

Človek, ki je učljiv in se da voditi Svetemu Duhu, mora poznati sebe in tako do sebe ustvarjati tudi pravi odnos, ko harmonično razvija vse svoje sposobnosti, svoja čustva in delo. Tako more najbolj uspešno sodelovati z Božjim delovanjem: z milostjo. Predvsem pa je res človek, svoboden, moder oblikovalec svoje osebnosti, odprt za notranje vzgibe in dovzeten za znamenja časa. (prim. Mt 16, 2-4)

b) Krotkost

Krotkost je notranja moč in pogum, ki se popolnoma postavi v službo ljubezni. Zato prinaša notranji mir, na zunaj pa se kaže v prisrčnem iskrenem nastopanju. Kristus je sam sebe postavil za zgled krotkosti: »Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vas bom poživil. Sprejmite moj jarem nase in učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen, in našli boste spokojnost svojim dušam.« (Mt 11,28-39)

c) Samoobvladovanje

To je notranja prostost, ki more in zna vse svoje sposobnosti brez omejitev dati v službo Božje resnice in ljubezni. S tem darom človek varuje in brani vse notranje darove in sposobnosti pred sebičnostjo in drugimi preveč človeškimi interesi. (Oražem 1994,98)

3. GREH

3.1 UVOD

Od vseh vidnih stvari je samo človek »zmožen spoznavati in ljubiti svojega Stvarnika« (CS 12,3); je »edina stvar, katero je Bog hotel zaradi nje same« (CS 24,3); samo on je poklican, da bi bil po spoznanju in ljubezni deležen božjega življenja. Za ta cilj je bil ustvarjen in to je temeljni razlog za njegovo dostojanstvo.

Bog je vse ustvaril za človeka (CS 12,1; 24,3; 39,1), toda človek je bil ustvarjen, da bi služil in ljubil Boga ter mu prinašal v daritev celotno stvarstvo.

Prvi človek ni bil samo ustvarjen kot dober, ampak je bil postavljen v takšno prijateljstvo s svojim Stvarnikom in v harmonijo s seboj ter s stvarstvom okoli sebe, da bo to troje preseženo šele s slavo novega stvarjenja v Kristusu. (KKC, 374)

»Bog je neskončno dober in vsa njegova dela so dobra. Vendar nihče ne ubeži izkustvu trpljenja, raznovrstnega zla v naravi – zla, ki se kaže kot povezano z lastnimi mejami stvari – in predvsem vprašanju moralnega zla.« (KKC, 385)

Sveti Avguštin pravi: »Iskal sem od kod hudo, in nisem našel izhoda.« Njegovo boleče iskanje je nato našlo izhod samo v njegovem spreobrnjenju k živemu Bogu. Sveti Pavel pravi, da se »skrivnost hudobije« (1 Tim 3,16) osvetli samo v luči »skrivnosti pobožnosti.« (1 Tim 3,16)

Razodetje božje ljubezni v Kristusu je razkrilo hkrati prostranost zla in tudi preobilje milosti. (prim. Rim 5,20) Vprašanju o izvoru zla se moramo torej približati tako, da upiramo pogled vere v njega, ki je edini zmagovalec zla. (prim. Lk 11,21,22; Jn 16,11; 1Jn 3,8)

3.2 IZVIRNI GREH

Svojem potomstvu sta Adam in Eva predala človeško naravo, ki je ranjena z njunim prvim grehom, torej takšno, ki sta ji odvzela prvotno svetost in pravičnost. To pomanjkanje imenujemo »izvirni greh«, ki ga prvi imenuje sveti Avguštin.

Skušani od hudiča je človek pustil umreti v svojem srcu zaupanje do svojega Stvarnika (prim. 1 Mz 3,1-11) in je ob zlorabljanju svoje svobode bil nepokoren božji zapovedi. V tem obstaja prvi človekov greh (prim. Rim 5,19). Vsak nadaljnji greh je od tedaj naprej nepokorščina do Boga in pomanjkanje zaupanja v njegovo dobroto.

Z napredovanjem razodetja se razjasnjuje tudi stvarnost greha. Čeprav je starozavezno božje ljudstvo na nek način poznalo človekovo stanje v luči zgodovine padca, o kateri pripoveduje prva Mojzesova knjiga, se kljub temu ni moglo povzpeti do poslednje pomenljivosti te zgodovine, ki se razkriva šele v luči smrti in vstajenja Jezusa Kristusa. (prim. Rim 5,12-21) Potrebno je spoznati Kristusa kot vir milosti, da spoznamo Adama kot vir greha. Sveti Duh Tolažnik, ki ga je poslal vstali Kristus, je tisti, ki je prišel, da »prepriča svet, kako se moti glede greha« (Jn 16, 8), in sicer z razodetjem Njega, ki prinaša odrešenje od greha. (KKC, 388)

Nauk o izvirnem grehu je tako rekoč »hrbta stran« vesele novice, da je Jezus Odrešenik vseh ljudi, da so vsi potrebni odrešenja in da je odrešenje zaradi Kristusa ponujeno vsem. Cerkev, ki ima Kristusovo misel (prim. 1 Kor 2,16), dobro ve, da se ni mogoče dotakniti razodetja o izvirnem grehu, ne da bi s tem prizadeli Kristusovo skrivnost. (KKC, 389)

Sveto pismo kaže dramatične posledice te prve nepokorščine. Adam in Eva takoj izgubita milost prvotne svetosti. (prim. Rim 3,23) Bojita se Boga (prim. 1 Mz 3,9-10), o katerem sta si zamislila napačno podobo, namreč podobo Boga, ki je ljubosumen na svoje izključne pravice. (prim. 1 Mz 3,5)

3.3 OPREDELITEV GREHA

Greh je pregrešiti se zoper razum, resnico in pravilno vest; greh je pomanjkanje resnične ljubezni do Boga in do bližnjega, in to zaradi napačne navezanosti na določene dobrine. Greh rani človekovo naravo in prizadene škodo človeški solidarnosti. Bil je opredeljen kot »beseda, dejanje ali želja, ki so v nasprotju z večno postavo«. (sv. Avguštin, Faust. 22,27; sv. Tomaž Akvinski, S. th. 1-2, 71, 6).

Greh je žalitev Boga: »Zoper tebe samega sem grešil, in kar je hudo pred teboj, sem storil.« (Ps 51,6) Greh se obrača zoper božjo ljubezen do nas in odvrta od nje naša srca. Greh je — kakor prvi greh — nepokorščina, upor zoper Boga z voljo postati »kakor Bog«, spoznavajoč in določajoč dobro in hudo (1 Mz 3,5). Tako je greh »ljubezen do sebe prav do preziranja Boga« (sv. Avguštin, civ. 14,28). Po tem prevzetnem povečevanju samega sebe je greh v diametralnem nasprotju z Jezusovo pokorščino, ki je izvršila odrešenje. (prim. Flp 2,6-9)

Greh prav v Jezusovem trpljenju, v katerem ga je Kristusovo usmiljenje premagalo, najbolje razkriva svojo nasilnost in svojo mnogoternost: nevernost, morilsko sovraštvo, odklanjanje in zasmehovanje s strani voditeljev in ljudstva, Pilatovo podlost in okrutnost vojakov, Judovo izdajstvo, tako bridko za Jezusa, Petrovo zatajitev in pobeg učencev. Vendar pa prav v uri teme in kneza tega sveta (prim. Jn 14,30) postane v tajnosti Kristusova žrtev vrelca, iz katerega se bo neusahljivo izlivalo odpuščanje naših grehov.

3.4 RAZLIČNOST GREHOV

Raznovrstnost grehov je velika. Sveto pismo nam daje o tem več zapisov. Pismo Galačanom postavlja dela mesa nasproti sadovom Duha: »Sicer pa so dela mesa znana. To so: nečistovanje, nesramnost, razuzdanost, malikovanje, čaranje, sovraštvo, prepirljivost, ljubosumnost, jeza, častihlepnost, razprtije, strankarstvo, nevoščljivost, pijančevanje, žretje in kar je še takega. Glede tega vas vnaprej opozarjam, kakor sem vas že opozoril: tisti, ki počenjajo takšne stvari, ne bodo podedovali božjega kraljestva.« (Gal 5,19-21; prim. Rim 1,28-32; 1 Kor 6,9-10; Ef 5,3-5; Kol 3,5-8; 1 Tim 1,9-10; 2 Tim 3,2-5)

Grehe je mogoče razlikovati po njihovem predmetu, kakor za vsako človeško dejanje, ali po krepostih, katerim nasprotujejo bodisi s čezmernostjo bodisi s pomanjkljivostjo ali po zapovedih, ki jim nasprotujejo. Mogoče jih je razvrstiti tudi po tem, ali se tičejo Boga,

bližnjega ali nas samih. Deliti jih je mogoče na duhovne in mesene grehe, ali tudi na grehe z mislijo, besedo, dejanjem ali opustitvijo. Korenina greha je v človekovem srcu, v njegovi svobodni volji, kakor nas uči Gospod: »Iz srca prihajajo hudobne misli, uboji, prešuštva, nečistovanja, tatvine, kriva pričevanja, kletvine. To je tisto, kar omadežuje človeka.« (Mt 15,19) V srcu prebiva tudi ljubezen, počelo dobrih in čistih del, ljubezen, ki jo greh žali. (KKC, 1852-1853)

3.5 VELIKOST GREHA

Primerno je, da ocenjujemo grehe po njihovi velikosti (teži). Že v Svetem pismu (prim. 1 Jn 5,16-17) je mogoče zaznati razlikovanje med smrtnim in malim (odpustljivim) grehom, razlikovanje, ki se je uveljavilo v cerkvenem izročilu. Izkušnja ljudi ga potrjuje.

Smrti greh z veliko kršitvijo božje postave odstrani ljubezen iz človekovega srca; smrtni greh človeka obrne stran od Boga, ki je njegov poslednji cilj in njegova blaženost, ko nižji dobrini daje prednost pred Bogom. Mali (ali odpustljivi) greh pusti, da ljubezen še obstaja, čeprav jo žali in rani. Smrti greh napade v nas življenjsko počelo, ki je ljubezen, s čimer povzroči, da je potrebna nova pobuda božjega usmiljenja in da je potrebno spreobrnjenje srca, ki se normalno izvrši v okviru zakramenta sprave.

Kadar se volja obrne k nečemu, kar je samo po sebi v nasprotju z ljubeznijo, po kateri je človek naravnani k poslednjemu cilju, ima tisti greh po svojem predmetu to, da je smrten, ker je proti ljubezni do Boga, kakor preklinjanje, kriva prisega itn.; ali proti ljubezni do bližnjega, kakor uboj, prešuštvo itn. Kadar pa se nasprotno grešnikova volja obrača k nečemu, kar vsebuje nered, ni pa v nasprotju z ljubeznijo do Boga in do bližnjega, kakor npr. prazna beseda, odvečen smeh itn., so taki grehi odpustljivi.

Da je greh smrten, so potrebni hkrati trije pogoji. Smrti greh je vsak tak greh, katerega vsebina je tehtna, pomembna, in ki ga poleg tega človek stori s polno zavestjo in s preišljeno privolitvijo.

Tehtno vsebino (materijo) natančneje določajo desetere božje zapovedi, kakor je odgovoril Jezus bogatemu mladeniču: »Ne ubijaj! Ne prešuštuj! Ne kradi! Ne pričaj po krivem! Ne goljufaj! Spoštuj očeta in mater!« (Mr 10,18). Velikost greha je večja ali manjša: uboj je večji

kakor kraja. Upošteva se tudi kvaliteta prizadetih oseb: nasilje zoper starše je po sebi večji greh kakor zoper tujca. (KKC, 1858)

Za smrtni greh se zahteva polno spoznanje in popolna privolitev. Smrtni greh predpostavlja spoznanje grešnosti tistega dejanja, njegovega nasprotja božji postavi. Obenem vključuje tudi dovolj premišljeno privolitev, tako da je to res osebna izbira (odločitev). Hotena nevednost in zakrknjenost srca (prim. Mr 3,5-6; Lk 16,19-31) ne zmanjšujeta, temveč povečujeta prostovoljnost greha. (KKC, 1859)

Neprostovoljna nevednost more zmanjšati ali celo odpraviti prištevnost kakega velikega pregreška. Toda o nikomer ne sodimo, da ne ve za načela npravne postave, ki so vpisane v vest vsakega človeka. Prav tako morejo vzgibi čutnosti, strasti zmanjšati prostovoljnost in svobodnost pregreška; isto velja za zunanje pritiske ali patološke motnje. Greh iz hudobije in iz premišljene odločitve za zlo je največji. (KKC, 1860)

Smrtni greh je radikalna možnost človekove svobode, tako kot ljubezen sama. Smrtni greh ima za posledico izgubo ljubezni in izginjenje posvečujoče milosti, tj. stanja milosti. Če ni popravljen s kesanjem in božjim odpuščanjem, povzroči izključitev iz Kristusovega kraljestva in večno smrt pekla (pogubljenja), kajti naša svoboda se je sposobna odločati za vekomaj, nepreklicno. Toda če moremo soditi, da je kako dejanje samo po sebi velik greh, pa moramo sodbo glede oseb prepuščati božji pravičnosti in božjemu usmiljenju. (KKC, 1861)

Mali (odpustljivi) greh storimo, kadar se v kaki majhni stvari ne ravnamo po meri, ki jo predpisuje npravna postava, ali pa kadar se ne pokoravamo npravni postavi v veliki stvari, toda brez polnega spoznanja ali brez popolne privolitve. (KKC, 1862)

Mali greh nam slabi ljubezen; izraža neurejeno nagnjenje do ustvarjenih dobrin; ovira napredek duše v izvrševanju kreposti in udejanjanju npravnega dobrega; zasluži časne kazni. Premišljeni mali greh, ki je ostal ne obžalovan, nas polagoma pripravi do tega, da storimo smrtni greh. Vendar pa z malim grehom ne odklonimo božje volje in božjega prijateljstva; mali greh ne prelomi zaveze z Bogom. Človeško gledano ga je z božjo milostjo mogoče popraviti. Mali greh »ne oropa človeka posvečujoče milosti, prijateljstva z Bogom, ljubezni, in torej tudi večne blaženosti ne. Dokler je človek v mesu, se ne more izogniti slehernemu grehu, vsaj malim grehom ne; toda teh grehov, ki jim pravimo mali, lahki, nikar ne podcenjuj. Če jih podcenjuješ, ko jih tehtaš, se tresi od strahu, ko jih šteješ. Številne majhne, lahke reči

narede skupaj veliko enoto; množstvo kapljic napolni reko; mnoga zrna narede kopico. Katero je torej naše upanje? Predvsem izpoved. (KKC,1863)

»Vsak greh in bogokletje bosta ljudem odpuščena, samo kletev zoper Svetega Duha ne bo odpuščena.« (Mt 12,31) Božje usmiljenje je brezmejno; toda kdor preišljeno odklanja s kesanjem in pokoro sprejeti božje usmiljenje, zavrže odpuščanje svojih grehov in zveličanje, ki ga naklanja Sveti Duh. Taka zakrknjenost lahko privede do nespokorjenosti do konca in k večnem pogubljenju. (KKC, 1864)

3.6 PRILOŽNOST ZA GREH

Dobro je spomniti na nauk Cerkve o »neposredni priložnosti«: ne smemo se prostovoljno in brez upravičljivega razloga izpostavljati neposredni nevarnosti za greh. Spraviti se v položaj verjetne žalitve Boga, je že žalitev Boga. Spraviti se v grešno priložnost je mali greh, če sem se spravil v nevarnost, da zagrešim mali greh. In je smrtni greh, če sem se spravil v nevarnost, da smrtno grešim.

Če obstaja dober in sorazmeren razlog, se je dopustno izpostaviti neposredni nevarnosti za greh, če sta izpolnjena dva pogoja:

a) Upravičen razlog obstaja, če to zahteva potreba. Na primer, zdravnik, ki mora pregledati telo bolnice, čeprav to predstavlja zanj nevarnost, pod pogojem, da ne išče greha in zavrača morebitne neurejene gibe. To prav tako velja za spovednika, ki mora poslušati delikatne izpovedi.

b) Če se izvedejo previdnostni ukrepi, da bi se v tej nevarnosti izognili grehu: molitev, trden namen ne popustiti skušnjavi, aktiven nadzor, da se ne bi pustili presenetiti.

Vendar pa, kadar je nevarnost, da bi grešili, tako velika in neposredna, da se z moralno gotovostjo predvideva, da se grehu ne bo mogoče izogniti, se mu ni dopustno izpostavljati pod nobenim pogojem, niti v primeru, ko bi s tem ohranili svoje življenje, saj ne obstaja noben razlog, ki bi lahko odtehtal zdravje duše.

Ta splošna pravila nam služijo tudi v primerih, v katerih se vsi znajdemo vsak dan, ko vstopimo v svet interneta. Nove tehnologije nam na vse načine spodbujajo radovednost.

Pri brzdanju radovednosti zelo pomaga to, da vsak dan vadimo, se urimo z dobrimi ali nevtralnimi stvarmi in smo striktni glede nezdravih, spotakljivih novic ter puhlih pogovorov. Nove tehnologije nam lahko pomagajo najti stvari, ki jih potrebujemo, vendar pa je neprevidno brskati po spletu, ne da bi pri tem iskali kaj konkretnega; je tako slabo in tvegano, kot je brezciljno menjavanje televizijskih kanalov. Tvegano je zaradi tega, kar je povedano prej: treba se je izogibati priložnostim za greh.

3.7 SMRTNI GREH

Svet, ki ga razumemo v smislu ljudi, ki zavračajo Kristusa, čigar vladar je hudi duh in poželenje, je neposredni vir greha, v katerega lahko privoli človek, ki ravna svobodno in se zaveda svojih dejanj. Nauk Cerkve pravi, da obstajajo smrtni grehi, ki povzročijo duhovno smrt, izgubo nadnaravnega življenja. Smrtni greh je največja nesreča. Kazen za tak greh je neskončna: večna oddaljitev od Boga, izguba nebes. Smrtni greh v nas uniči ljubezen, brez katere je nemogoče doseči večno srečo. Če se ne kesamo, nas smrtni greh vodi v večno smrt. To je pomen dogme o obstoju in naravi pekla. (KKC, 1861)

3.8 MALI GREH

Rane, ki jih povzroči mali greh, nam ne odvzamejo nadnaravnega življenja, vendar pa namenoma storjen mali greh, ki se ga nismo pokesali, slabí ljubezen, nas počasi pripravlja, da zagrešimo smrtni greh in onemogoči napredek v duhovnem življenju.

Zato moramo prositi našega Gospoda Jezusa Kristusa, naj nam podeli vso potrebno občutljivost, da se bomo zavedali zlobe malega greha, da bi v njem videli resničnega sovražnika naše duše in da bi se mu skušali s pomočjo božje milosti izogniti.

Sv. Terezija Avilska je s tisto trdnostjo, značilno za ljudi iz Kastilje, izrazila, kako je ona gledala na svoje male grehe: »Gospod, čeprav te bo težilo, bom to storila; vidim, da to vidiš in vem, da tega nočeš in to tudi razumem, vendar raje sledim svojim željam in poželenjem kot tvoji volji.«

Najpogostejši izrazi malih grehov so: privolitev v raztresenost pri sveti maši, prehitevanje pri glasni molitvi, žaljive ali neprijazne besede, hitro ustvarjene in trde sodbe o drugih, malomarnost pri dolžnostih pobožnosti ali dela, želja biti v središču pozornosti, nečimrnost, pomanjkanje skromnosti, trdosrčnost, trenutki jeze, zlonamernost, čutnost, ki je odločno ne zavrne, nepokornost staršem v majhnih stvareh, izgubljanje časa, malomarnost pri opravljanju družinskih in službenih dolžnosti, dolžnosti družinske matere ali očeta, otroka, trajno zanemarjanje, nespoštovanje dolžnosti učenja (za tiste, ki hodijo v šolo ali študirajo), ne skrbeti za nič drugega kot le za svoje zadeve in želje ter s tem izgubljati sposobnost, da se zanimamo za druge. Ti in drugi podobni grehi niso zgolj nepopolnosti, ker se volja upira sodelovanju s hotenjem Boga in ima raje svoje muhe ali lastno presojo o nečem, kar nasprotuje volji Boga, čeprav to ne pomeni popolnega preloma z njim.

3.9 SVETI AVGUŠTIN O GREHU

Sveti Avguštin je mnogo let preživel predan grehom mesa. Imel je ljubice, imel je sina iz nezakonske zveze. Z istim žarom se je predal tudi grehom duha in je svojo dušo celo prepustil skrbi nekrščanskega guruja.

Mnogi in veliki so bili njegovi prestopki, vendar pa nobenega ne analizira tako strogo kot nepomembno krajo hrušk z vrta njegovega soseda.

Vedno znova se sv. Avguštin sprašuje, zakaj je storil tisti greh. Ni bilo zaradi lakote, ni ga zapeljala izjemna kakovost hrušk. V resnici so bile slabše od teh, ki jih je imel sam doma. Prav tako ni bil čas za prigrizek. Avguštin in njegovi tovariši ukradenega sadja pravzaprav niti niso pojedli; vrgli so ga prašičem.

Torej, zakaj je grešil, se je vprašal. Vprašal se je tudi, če je morda užival v slabem dejanju. Vendar tudi to izključi kot nespamet; ni storil tega, ker bi užival v slabem.

Nihče, pravi sv. Avguštin, ne stori greha kar tako. Nihče ne izbere zla zaradi zla samega, ljudje ne grešijo, ker bi hoteli storiti zlo, pač pa grešijo zaradi nečesa dobrega, saj si ljudje lahko želimo le dobrih stvari (stvari, ki se nam zdijo dobre): kar ugaja trebuhu, kar je udobno, kar odstrani težave v življenju. Vse te stvari so na nek način deležne dobrote, slave Boga.

Kaj je tisto, kar želja v nečem vidi kot nekaj dobrega in to spremeni v greh? Skozi vrata greha stopimo, pravi sv. Avguštin, ko z nekontroliranim odmikom k nepomembnim dobrinam

zanemarimo višje dobrine: »zanemarimo Tebe, Gospod naš Bog, tvojo Resnico, tvoje Zakone«.

In nato pravi: »Vse te malovredne stvari imajo svojo privlačnost, vendar niso enake Tebi, ne morejo se primerjati s Tabo, moj Bog in Stvarnik vseh stvari, kajti v Tebi se poživi pravični in Ti si užitek pravičnih v srcu.« (Izpovedi, 1978)

Tako je prišel do zaključka, da je ukradel hruške, ker je užival v družbi svojih prijateljev in zaradi smeha, ki ga je delil z njimi. Prijateljstvo, smeh, tovarišstvo, to so vse dobre stvari. Vendar je tista skupina prijateljev ravnala napak, ko je postavila želje po tistih stvareh nad željo po ugajanju in pokorščini Gospodu.

3.10 SVETI VINCENCIJ IN GREH

Vincencijevo življenje do spreobrnjenja ni bilo v nasprotju z Božjimi načrti, čeprav je svojimi načrti in projekti dajal prednost in so potekali v prepričanju, da se je pravilno odločil. Po spreobrnjenju je njegov odnos do grehov in grešnikov bil zelo kritičen. Posebej je bil kritičen do samega sebe, duhovščine in oblastnikov. Sveti Vincencij na enem mestu pravi: »Cerkev nima hujših sovražnikov, kot so duhovniki.« S tem je mislil na duhovnike, ki zaidejo s prave poti in med ljudmi povzročajo pohujšanje, Cerkev pa utрпи zaradi tega veliko moralno škodo.

3.11 ZAKLJUČEK

Ne grešimo zato, ker bi si želeli nečesa slabega, pač pa, ker si želimo nečesa, kar ni dovolj dobro, ker svoja srca in telesa predajamo nepomembnim rečem in minljivim občutjem, namesto da bi se povzpeli do vrha vseh užitkov, k večnemu Stvarniku vsega veselja.

Greh pomeni ločiti se od Boga, ki nas je ustvaril zgolj iz enega razloga, zaradi njegove ljubezni in njegove dobrote. To, kar nas radikalno loči od Boga, je smrtni greh. To je za božjega otroka edino zlo, ločiti se od svojega Stvarnika in Očeta, vira vseh stvari, končnega cilja našega življenja. In vse, kar nas ločuje od Boga, od njegove Ljubezni in njegovega prijateljstva, je slabo. Odpor do greha je značilna poteza božjih otrok, kajti »kdor je rojen iz Boga, ne ravna grešno, saj v njem ostaja njegovo seme.« (1 Jn 3,9)

Čutiti moramo odpor do osebnih grehov, pa tudi do grehov vseh drugih, kar vključuje tudi vnemo po zadoščanju za grehe drugih, ki mi niso tuji. Če neka oseba greši, njen greh vpliva na celotno telo Cerkve, vsi ostali čutimo posledice, vendar pa lahko zanje zadoščujemo, opravljamo pokoro. Pravo zdravilo za ozdravitev naših odnosov z Bogom in bližnjimi je zakrament svete. spovedi, ki nam jo je podaril sam Jezus.

4. ZAKRAMENT SVETE SPOVEDI

4.1 UVOD

Zakramenti so dejanja poveličanega Gospoda po Svetem Duhu. Jezus je s svojo odrešenjsko smrtjo na križu končal svojo nalogo odrešenja, ko je s svojo smrtjo prevzel vse naše grehe in omogočil vsem, ki verujejo vanj večno življenje. Na binkošti je poslal Duha apostolom, kar je začetek delovanja Svetega Duha v Cerkvi. Jezusovo poveličanje je bil pogoj, da pride Sveti Duh v Cerkev. Poveličanje vstalega Kristusa in Njegov odhod na Očetovo desnico se začne hkrati z delovanjem Svetega Duha v Cerkvi.

»Skrivnost odrešenja, ki ima svoj izvor v večni Očetovi ljubezni in se uresničuje po dvojnem poslanstvu Sina in Svetega Duha, se nadaljuje in razširja v zakramentih vere, ki so hkrati darovi Očetove ljubezni, dejanja poveličanega Kristusa in razodevanja navzočnosti Svetega Duha, ki deluje v Cerkvi. (Orašem 1994,129)

Zakramenti so »orodja«, s katerimi se Sveti Duh podarja vsakemu verniku, da se obnavlja in raste. To delo Svetega Duha ni enkratno, ampak je to neprestano odrešenjsko dejanje, v katerem postajamo vedno bolj deležni življenja Svetega Duha samega in njegovih zveličavnih darov.

Klicanje Svetega Duha na darove pri evharistični daritvi je hkrati klicanje na vernike, saj ima spremenjenje darov – kruha in vina pri evharistični daritvi – namen spremeniti, preoblikovati vernike. Prav tako v vseh drugih zakramentih deluje Sveti Duh, da nas oblikuje po učlovečeni Besedi in nas napravlja za resnične »otroke«, ko nam dovoljuje, da smemo Boga imenovati: »Abba, Oče«. (Rim 8, 14-17; Gal 4, 4-7)

Zakrament svete spovedi je eden od sedmih svetih zakramentov. Spada v skupino zakramentov, ki jo imenujemo zakramenti ozdravljanja.

Gospod Jezus Kristus, zdravnik naših duš in teles, On, ki je odpustil grehe mrtvoudnemu in mu vrnil telesno zdravje, je hotel, da njegova Cerkev v moči Svetega Duha nadaljuje njegovo delo ozdravljanja in odreševanja tudi pri svojih lastnih udih. To je namen dveh zakramentov ozdravljanja: zakramenta spovedi in bolniškega maziljenja. (KKC, 1421)

4.2 IMENA TEGA ZAKRAMENTA

- a) Imenuje se zakrament spreobrnjenja, ker zakramentalno uresničuje Jezusov klic k spreobrnjenju (prim. Mr 1,15), korak vrnitve k Očetu (prim. Lk 15,18), od katerega se je človek oddaljil z grehom. (KKC, 1423)
- b) Imenuje se zakrament pokore, ker posvečuje osebno in cerkveno naravnost spreobrnjenja, kesanja in zadoščanja kristjana - grešnika.
- c) Imenuje se zakrament spovedi, ker je priznanje, izpoved grehov pred duhovnikom bistvena prvina tega zakramenta. V globokem pomenu je ta zakrament tudi »izpoved« v pomenu hvaležnega priznavanja in hvaljenja božje svetosti in božjega usmiljenja do grešnika človeka. (KKC, 1424)
- d) Imenuje se zakrament odpuščanja, ker Bog z zakramentalno duhovnikovo odvezo podeljuje spokorniku »odpuščanje in mir«. (KKC, 1449)
- e) Imenuje se zakrament sprave, ker podeljuje grešniku ljubezen Boga, ki daje spravo: »Spravite se z Bogom.« (2 Kor 5,20) Kdor živi iz usmiljenja božje ljubezni, je pripravljen odgovoriti na Gospodov klic: »Pojdi in se prej spravi z bratom.« (Mt 5,25)

4.3 SPOVED IZRAZ BOŽJE LJUBEZNI

Nekateri menijo, da jim ni potrebno pogosto hoditi k spovedi, saj nimajo smrtnih grehov. Vemo, da spoved ni le za takrat, ko imamo smrtne grehe in da je pogosta spoved neizmeren vir božje milosti.

To se dogaja, ker ne vemo dobro, kaj spoved je, oziroma ne vemo, kaj je greh, ali pa ne znamo razlikovati med smrtnim in malim grehom. Ne vemo dobro, zakaj je treba prositi odpuščanja pred duhovnikom in prav tako ne, zakaj je pogosta, ne le mesečna spoved, nekaj dobrega. Skratka, ne vemo, koliko dobrega nam prinese pogosta spoved.

Spoved je najčudovitejši izraz Božje moči in ljubezni. Ljudje brez težav občudujejo Boga Stvarnika, iz čigar moči izvirajo vse stvari. Prav tako občudujejo Boga Odrešenika, ki postane človeško bitje, se utelesi v prečistem telesu Device Marije in pride prav do žrtve na Kalvariji; pusti se pribiti na les, pa ne toliko z žebli kot z ogromno ljubeznijo, s katero nas ljubi. Tam visi na križu, trpi vse, kar le lahko trpi, in to je veliko, ker nas neizmerno ljubi in umre.

Ena od temeljnih nalog krščanskega življenja je oblikovanje vesti. Razlog je zelo preprost: moja vest se lahko zmoti. Če moja vest ni dobro oblikovana, se lahko zgodi, da s katerim od svojih dejanj nevede žalim Boga. Ali nasprotno, lahko mislim, da žalim Boga z nečim, kar ga v resnici ne žali.

Prav tako se lahko zgodi, da zavračamo pogosto spoved zato, ker nas nihče ni opomnil, da smo vsi poklicani k svetosti in da je za to neobhodno potrebna božja milost. Toda, kaj sploh pomeni božja milost?

4.4 BOŽJA MILOST

Ne gre za to, da Bog opraviči moje napake, vendar se jaz oprimem milosti. Oprimem se dejstva, da je Jezus vzel moje grehe na križ, ker vem, kdo sem in upam, da nisem odvisen od svoje religioznosti (da bi se rešil).

Božji Sin, ki odjemale grehe sveta, to je smisel Kristusove smrti. Vzel je naše grehe sveta, tako da se to, kar mi slabega storimo, ne odbije nazaj k nam.

V tem smislu je pisal tudi Tertulijan v 2. stoletju po Kristusu: »Nihče ni tako naš Oče kot On, nihče nam ne izkazuje toliko usmiljenja. On te bo vzel za svojega otroka, čeprav si zapravlil vse, kar si prejel. Čeprav se vrneš nag, te bo sprejel, ravno zato, ker si se vrnil. Seveda pod pogojem, da je tvoje kesanje iskreno.«

Milost je nadnaravna dobrina, se pravi, dobrina, ki je nobeno ustvarjeno bitje ne poseduje in ki je na kratko rečeno v tem, da je človek deležen Boga. To je smisel drugega pisma sv. Petra, po katerem postanemo ljudje po posredovanju milosti, deležni božanske narave. To pomeni, da prejmemo nekaj, kar našo naravo presega, prejmemo drugo naravo, s katero se zelo približamo Bogu in mu postanemo podobni v njegovih božanskih predpravilih in na ta način postanemo sposobni in vredni življenja, ki je lastno le Bogu. (prim. 2 Pt 1,3-4)

Milost je potemtakem božje življenje v naši duši, še več, življenje presvete Trojice v naši duši. »Posvečeni ste bili, opravičeni ste bili v imenu Gospoda Jezusa Kristusa in v Duhu našega Boga«, nam pravi sv. Pavel. In pri tej misli vztraja: »Božja ljubezen je bila izlita v vaša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan.«

To pomeni, da smo bili vpeljani v življenje Svete Trojice na tak način, da »ne živim več jaz, ampak Kristus živi v meni.« (Gal 2,20) Da bi se to uresničilo, nas milost poleg tega še obogati s prirojenimi krepostmi, glavnimi krepostmi, moralnimi krepostmi, z darovi in sadovi Svetega Duha. Vsi ti zakladi so nam dani pri dobro opravljene spovedi.

4.5 SESTAVNI DELI ZAKRAMENTA SPOVEDI - SPOKORNIKOVA DEJANJA

Pogoji za dobro opravljeno spoved so: dobro si izpraševati vesti; grehe iskreno priznati spovedniku; pokesati se svojih grehov; narediti trden sklep o poboljšanju; opraviti naloženo pokoro.

a) Spraševanje vesti

Osnovni pogoj je predvsem pravilno izoblikovana in jasna vest skesanega človeka. Tako imenovano dejanje izpraševanja vesti ne bi smelo biti strastno psihološko opazovanje, temveč iskreno in mirno soočenje z evangelijskimi normami, ki jih predlaga Cerkev izhajajoč od samega Jezusa Kristusa, ki je učitelj in zgled.

Da bi dobro opravili izpraševanje vesti pred spovedjo, si je priporočljivo nekoliko izprašati vest vsak dan ob koncu dneva. Ni potrebno dolgo izpraševanje. Izpraševanje, ki je primerno za nekoga, ni primerno za nekoga drugega. In če nam je nekaj koristilo v enem obdobju, kasneje spoznamo, da nam ne pomaga več, in moramo poiskati drugačen način izpraševanja.

Pomembno je, da gremo odločno do dna duše, da bi odkrili korenine naših stranpoti: pomembno je biti pozoren zlasti na naše navade, nagnjenja, pripravljenost, da bi zatrli škodljive klice, da bi pravočasno poravnali tisto, kar se uvija, da bi dosegli kesanje. Kajti pri izpraševanju vesti se ne omejimo na golo zaznavanje svojih napak, kot bi bile le tehnične pomanjkljivosti pri gradbenem projektu. Razumemo pomen teh prostovoljnih dejanj, s katerimi smo žalili Boga, ki je naš Oče, ali mu nismo ugajali in hočemo to popraviti. Pomembno je biti vnet za boj, si prizadevati, da bi pozorno opazovali svoje ravnanje, vedeti, da smo poklicani biti sveti.

b) Kesanje

Bistveno dejanje spovedi s strani spokornika je kesanje, to je jasna in odločna zavrnitev storjenih grehov, skupaj z namenom, da jih ne bomo več ponovili, in sicer zaradi ljubezni do Boga. Od tega kesanja je odvisna resničnost pokore. Obžalovanje mora biti trdno, biti moramo trdno odločeni, da ne bomo več grešili; to ne pomeni, da ne bomo nikoli več storili nobenega greha. Dovolj je, da se spokornik v trenutku spovedi hoče odločno boriti, da bi ga ne storil več, da se bo izogibal priložnosti za ponovitev tega greha; prav tako mora hoteti popraviti, škodo, ki jo je morda povzročil pri drugih (na primer, ko gre za krajo, pohujšanje, obrekovanje).

c) Priznanje grehov

Lastnih grehov se je potrebno obtožiti (priznati) zato, da lahko spovednik (ki je v vlogi sodnika) presodi težo greha in kesanje spokornika. Hkrati ima spovednik tudi vlogo zdravnika, ki mora poznati bolnikovo stanje, da bi mu lahko pomagal in ga ozdravil.

Priznanje grehov je tudi dejanje izgubljenega sina, ki se vrne k očetu in ga ta sprejme s poljubom miru.

Sloneti mora na nadnaravnih vzgibih; ne bi bilo dovolj, če bi bilo zgolj rezultat sramu, da smo storili nekaj, kar je nevredno človeškega bitja.

d) Pokora

Pokora, ki jo naloži spovednik, mora upoštevati spokornikove osebne razmere in mora iskati njegov duhovni blagor. Kolikor mogoče mora ustrezati teži in naravi storjenih grehov. Lahko obstoji v molitvi, darovanju, v delih usmiljenja, služenju bližnjemu, v prostovoljnih odpovedih, žrtvah in predvsem v potrpežljivem sprejemanju križa, ki ga moramo nositi. Takšne pokore nam pomagajo, da se upodobimo po Kristusu, ki je edini enkrat za vselej zadostil za naše grehe. (KKC, 1460)

4.6 CELOVITOST SPOVEDI

Spokornik se mora, kolikor mu je to mogoče, spovedati vseh smrtnih grehov, ki jih je zagrešil od zadnje spovedi. Smrtnih grehov se je treba spovedati glede na njihovo vrsto in število. Kar se tiče vrste, ni dovolj reči, da sem grešil proti tej in tej zapovedi ali proti tej in tej kreposti, pač pa je treba greh kar se da natančno in konkretno opredeliti. Reči, da sem grešil proti sedmi zapovedi je nekaj drugega kot reči, da že deset let kradem po deset tisoč evrov na leto v podjetju, kjer delam.

4.7 PREDMET SPOVEDI

Prav tako se je potrebno zavedati, da se pri spovedi spovemo gotovih grehov, pa naj bodo smrtni ali mali. V nasprotnem primeru bi ne bili dovolj opredeljeni, da bi tvorili zakrament. Ni dovolj, da se spovemo nepopolnosti ali nečesa, kar ni zagotovo greh. Če bi torej vernik želel prejeti zakrament in od zadnje spovedi ni zagrešil nobenega greha, se mora obtožiti katerega greha, za katerega je že prejel odvezo, in pri tem omeniti, da gre za grehe preteklega življenja, ki se jih je že spovedal.

Bog nas prosi le, da s ponižnostjo in preprostostjo priznamo svojo krivdo, da priznamo svojo dolg. Prav zaradi tega gremo k spovedi. Na prvem mestu zato, da bi nam odpustil tisti, ki je tam namesto Boga in opravlja Njegovo službo. Ne toliko, da bi nas razumel, da bi nas opogumil. Prišli smo, da bi prosili odpuščanja. Zato obtožiti se grehov ne pomeni, da jih le enostavno priznamo; ne gre za nekakšno zgodovinsko pripoved o lastnih napakah, temveč za resnično obtožbo naših grehov.

4.8 SADOVI ODPUŠČANJA

Najdragocenejši sad odpuščanja, ki ga prejmemo pri zakramentu svete spovedi, predstavlja sprava z Bogom, ki se zgodi v intimnosti srca. Poleg odpuščanja pa tudi popravi uničenje, ki ga je povzročil greh: spovedanec se spravi s seboj, se spravi z brati, ki so jih njegovi grehi na kak način prizadeli, se spravi s Cerkvijo; spravi se s celotnim stvarstvom. Kristus nas ozdravi prav tam, kjer smo bolni zaradi tistega nalezljivega zla, ki povzroča toliko neravnovesja na svetu: egoizma, zavisti, želje po nadvladi itn. Odpuščanje pri spovedi v spokorniku povzroči spremembo, naredi ga dobrega, ne razglasi ga samo za dobrega, temveč ga spremeni v

njegovem bistvu, dá mu delež božje narave. V resnici se sprememba, ki se zgodi v trenutku odveze, udejanji na ravni milosti in zato je ne moremo zaznati s čutili. Zato je mogoče, da po dobri in učinkoviti spovedi ne občutimo nič, nobene tolažbe in je s psihološkega vidika stanje enako kot pred spovedjo. Vendar pa grešnik po spovedi čuti občutno olajšanje in spodbudo. To olajšanje in ta nova spodbuda sta zagotovo pozitivna in zaželena, čeprav nista končni cilj tega zakramenta. Dajati prevelik pomen tem čustvenim razlogom pomeni izkriviti in celo izvotliti pomen spovedi. Tisti, ki se približajo spovednici po mnogih letih in pod težo smrtnih grehov, najdejo želeno olajšanje, mir v duši in veselje. Zato lahko rečemo, da je zakrament spovedi zakrament veselja.

4.9 SPREOBRNENJE SVETEGA AVGUŠTINA

Avguštinovo spreobrnjenje ni bilo nenadno niti popolnoma udejanjeno že na samem začetku, ampak bi ga prej opredelili kot pravo potovanje, ki ostaja zgled za vsakega od nas. To potovanje je gotovo prispelo do vrhunca pri spreobrnjenju in potem pri krstu, a se ni končalo na tisto velikonočno vigilijo leta 387, ko je v Milanu škof Ambrozij krstil afriškega retorja. Pot Avguštinovega spreobrnjenja se je dejansko ponižno nadaljevala vse do konca njegovega življenja, tako da lahko res rečemo, da so razni odseki te poti – zlahka prepoznamo tri – eno samo veliko spreobrnjenje.

a) Prvo spreobrnjenje

Sv. Avguštin je bil strasten iskalec resnice: to je bil od samega začetka in potem vse življenje. Prvi odsek njegove poti spreobrnjenja se je udejanjil v postopnem bližanju krščanstvu. V resnici je od matere Monike, s katero je vedno ostal zelo povezan, prejel krščansko vzgojo. Čeprav je v mladostnih letih živel razpuščeno, je vedno čutil globoko privlačnost do Kristusa, saj je ljubezen do Gospodovega imena pil z materinim mlekom, kakor sam pogosto poudarja (prim. Izpovedi III,4,8). A tudi filozofija, zlasti platonska, je prispevala k njegovemu nadaljnjemu bližanju h Kristusu, ko mu je razodevala obstoj Logosa, ustvarjalne misli. Knjige filozofov so mu nakazovale, da obstaja Razum, od katerega potem prihaja ves svet, niso mu pa povedali, kako doseči ta Logos, ki je bil videti tako daleč. Šele branje pisem sv. Pavla v veri Cerkve mu je v polnosti razodelo resnico. To izkustvo je Avguštin povzel na eni najbolj znamenitih strani Izpovedi. Pripoveduje, da se je, ko so ga mučila njegova razmišljanja,

umaknil na vrt in tam iznenada slišal otroški glas, ki je ponavljal nikoli prej slišan spev: Tolle, lege, tolle, lege, "Vzemi, beri, vzemi, beri." (VIII,12,29) Tedaj se je spomnil na spreobrnjenje Antona, očeta meništva, se brž vrnil h kodeksu Pavlovih pisem, ki ga je imel malo prej v rokah, ga odprl in mu je oko padlo na odlomek iz Pisma Rimljanom, kjer apostol spodbuja k opustitvi del mesa in k temu, da bi si oblekli Kristusa (13,13-14). Razumel je, da se ta beseda tisti hip obrača osebno nanj, da mu prihaja od Boga po apostolu in mu nakazuje, kaj mora storiti v tistem trenutku. Tako je začutil, kako so se razpršile temine dvoma, in se znašel končno svoboden, da se popolnoma izroči Kristusu: "K sebi si spreobrnil moje bitje." (Izpovedi VIII,12,30) To je bilo njegovo prvo in odločilno spreobrnjenje.

b) Drugo spreobrnjenje

Do te temeljne točke na dolgi poti spreobrnjenja je afriški retor prišel po zaslugi svoje predanosti človeku in resnici, predanosti, ki ga je popeljala k iskanju velikega in nedostopnega Boga. Vera v Kristusa mu je pomagala razumeti, da je Bog, ki je na videz tako daleč, v resnici blizu. V bistvu se nam je sam približal, ko je postal eden izmed nas. V tem smislu je vera v Kristusa dovršila dolgo Avguštinovo iskanje po poti resnice. Samo Bog, ki je postal »dotakljiv«, eden izmed nas, je bil slednjič Bog, h kateremu je mogoče moliti, za katerega in s katerim je mogoče živeti. To je pot, po kateri naj hodimo pogumno in obenem ponižno, odprti za nenehno očiščevanje, ki ga je vsak od nas vedno potreben. Na tisto velikonočno vigilio leta 387 pa se Avguštinova pot ni zaključila. Vrnil se je v Afriko in ustanovil majhen samostan, se umaknil vanj z nekaj prijatelji, da bi se posvečali kontemplativnemu življenju in študiju. To so bile njegove življenjske sanje. Tedaj je bil poklican, da v polnosti zaživi za resnico, z resnico, v prijateljstvu s Kristusom, ki je Resnica. Lepe sanje, ki so trajale tri leta, dokler ni bil v Hiponu proti svoji volji posvečen v duhovnika in poslan služiti vernikom, še naprej pa je živel s Kristusom in za Kristusa, a v službi vsem. To mu je bilo zelo težko, a je že od začetka razumel, da lahko samo z življenjem za druge in ne zgolj za lastno kontemplacijo resnično živi s Kristusom in za Kristusa. Tako se je Avgustin odpovedal življenju v čisti meditaciji in se, pogosto stežka, naučil, kako dati na razpolago sad svojega razuma v prid drugih. Naučil se je posredovati svojo vero preprostim ljudem in tako živeti zanje v mestu, ki je postalo njegovo. Neutrudno je velikodušno in resno deloval, kar opisuje v enem svojih čudovitih govorov: »Nenehno pridigati, razpravljati, opominjati, vzgajati, biti vsem na razpolago – je neizmerno breme, velika teža, ogromen napor.« (Govori

339,4) Toda to težo si je naložil in razumel, da je prav na ta način lahko še bližje Kristusu. Razumeti, kako se pride do drugih preprosto in ponižno, je bilo njegovo drugo spreobrnjenje.

c) Tretje spreobrnjenje

Tretje Avguštinovo spreobrnjenje je tisto, ki ga je privedlo do tega, da je vsak dan svojega življenja prosil Boga odpuščanja. Spočetka je mislil, da bo, brž ko bo krščen, z življenjem v občestvu s Kristusom, z zakramenti, z obhajanjem evharistije došel do življenja, kakor ga nudi govor na gori, do popolnosti, ki je dana v krstu in je potrjena v evharistiji. V zadnjem delu svojega življenja pa je razumel, da se je v tistem, kar je povedal v svojih prvih pridigah o govoru na gori – češ da mi kot kristjani nenehno živimo ta ideal – zmotil. Samo in edino Kristus resnično in popolnoma udejanja govor na gori. Mi pa vedno potrebujemo, da nas Kristus umije in prenovi. Zato potrebujemo tisto nenehno spreobračanje, ki se hrani s ponižno zavestjo, da smo grešniki na poti, dokler nam Gospod dokončno ne poda roke in nas vpelje v večno življenje. V tej drži ponižnosti dan za dnem je Avguštín živel in umrl. (<https://vaticannws.va/sl/cerkev/news/2019-08/duhovne-misli-benedikta-XVI-za-god-sv-avgustina.html>)

4.10 SPREOBRNENJE SVETEGA VINCENCIJA PAVELSKEGA

Tudi pri sv. Vincenciju, kot pri sv. Avguštínu spreobrnitev ni bila posledica enkratnega dogodka kot na primer pri apostolu Pavlu in njegovi poti v Damask. Njegovo spreobrnjenje se začelo že leta 1608 in dobi svoj vrhunec prelomnega leta 1617. V tem času se je zgodilo nekaj dogodkov, ki so na Vincencija delovali na način, da se je vedno bolj približeval Bogu, dokler je znal tudi prenašati naprej ostalim.

a) Prvi dogodek ali izkušnja se je zgodila leta 1608, ko se je sv. Vincencij vrnil v Pariz in je bil krivično obtožen tatvine. Obtožen je bil, da je ukradel denarnico svojega sostanovalca sodnika po poklicu. Sostanovalec je nedolžnega Vincencija izgnal iz njunega do tedaj skupnega stanovanja. (Mezzadri 1992, 19) Ta nemila izkušnja je na Vincencija pustila posledice, ker je prvič na svoji koži izkusil grenkobo sramu, ponižnosti in nemoči. Obtožbo je krivično zadržal za sebe in je ni hotel podeliti s sobrati. Kasneje se je resnica razvedela in sta

se mu storilec in sodnik opravičila za lažno obsodbo. Ta dogodek na srečo ni notranje potrl Vincencija, temveč mu je še bolj utrdil vero v Božjo previdnost.

b) Druga izkušnja ali dogodek na poti Vincencijevega spreobrnjenja je srečanje z znanim teologom in doktorjem kanonskega prava, ki je zašel v velike probleme glede svoje vere. Vse podrobnosti je zaupal Vincenciju in ga prosil za nasvet. Vincencij mu je svetoval, naj stori naslednje dejanje vere: kadarkoli usmeri svojo roko ali prst h kakšni cerkvi, naj ta gesta pomeni, da veruje in priznava vse, kar uči katoliška Cerkev. Bog se je preizkušenega teologa usmilil in ga rešil vseh skušnjav. (Mazzadri 1992,27)

Vincencij se je sam ponudil Bogu, da bo trpel za odrešenje teologa, kar se je tudi zgodilo. Sledili so veliki notranji boji in preizkušnje, ki so trajale dalj časa. Za Vincencija je Bog bil oddaljen in se mu je bilo težko približati. Ni popustil v svoji vztrajnosti, čeprav so to bili težki časi njegovega utrjevanja v veri. Konec tega težkega obdobja se je zgodil, ko je se je Vincencij po Božji milosti odločil, da svoje življenje v popolnosti posveti ubogim. To je bil eden od glavnih mejnikov Vincencijeve poti spreobračanja, ki je Vincencijevo vero še bolj okrepil in poglobil.

c) Naslednja dogodka sta se zgodila leta 1617, ki sta za Vincencija imela zelo pomembno vlogo. Od teh dogodkov naprej se je Vincencijevo življenje v temeljih spremenilo. Prvi dogodek se zgodil, ko je januarja omenjenega leta spovedal umirajočega kmeta v zaselku Gannes. Za to dobro življenjsko spoved je zvedela gospa, Gondi (članica bogate in ugledne rodbine Gondijevih, ki jo je Vincencij duhovno spremljal), ki je imela veliki vpliv na Vincencija. Poznala je »duhovno suhoto« kmetov na svojem posestvu in okolici ter je prosila Vincencija, naj spregovori v pridigah o pomembnosti »življenjske spovedi«. To se je tudi zgodilo. Na praznik spreobrnjenja apostola Pavla, 25. januarja, v bližnjem Follevillu je pridigal o pomembnosti svete spovedi. Ljudje so bili tako navdušeni, da so oblegali spovednice in je Vincencij za pomoč prosil duhovnike iz drugih krajev, da so prišli na pomoč (jezuite iz Amiens). Ta dogodek je vplival na Vincencija, da je skrb za lastne interese zamenjal za skrb za ubogo podeželnost ljudstvo. Ta dan se šteje za začetek ljudskih misijonov in kot prvo pridigo bodoče Misijonske družbe.

V avgustu istega leta je Vincencij zamenjal župnijo. Prevezel je podeželsko župnijo Chatillon-les-Dombes z dva tisoč duš, ki je bila v zelo slabem stanju. Slišal je za bolno, lačno in obubožano družino in o tem je obvestil župljane pri pridigi. Župljani so se množično odzvali

in so družini gmotno pomagali. Ker tak način pomoči ni bil organiziran, je Vincencij uvidel, da je potrebno nekaj ukreniti in je ustanovil Bratovščino krščanske ljubezni.

V teh dveh župnijah in omenjenih dogodkih, je Vincencij odkril duhovno in materialno uboštvo, ki sta bila temelj njegove karizme in njegovega delovanja. To so tudi danes temelji nauka katoliške Cerkve, ki nas uči o telesnih in duhovnih delih usmiljenja. (Mezzadri 1992,37)

4.11 ZAKLJUČEK

Naš Gospod je tako očetovski, da prehití našo željo po odpuščanju in nam z odprtimi rokami pride milostno naproti. Na nek način je človeško življenje stalno vračanje v hišo našega Očeta. Vračanje preko skesanosti, spreobrnitve srca, ki pomeni željo po spremembi, trdno odločitev, da se bomo poboljšali, kar se torej pokaže v požrtvovalnih dejanjih in predanosti. Vrnitev v Očetovo hišo po zakramentu svete spovedi, pri kateri si z izpovedjo svojih grehov oblečemo Kristusa ter tako postanemo njegovi bratje, člani božje družine. Pri tem čudovitem zakramentu Gospod očisti našo dušo in nas preplavi z veseljem in močjo, da ne bi omagali v našem boju in da se nikoli ne bi naveličali vračanja k Bogu, tudi kadar se nam vse zdi temačno.

V primeru sv. Vincencija Pavelskega in sv. A. Avgušтина vidimo, kako »Spreobrnjenje« ljudi ni posledica enega dogodka, ampak je spreobrnjenje »ČAS« in dolgotrajni proces. Poleg tega nas Bog uči, kakšna je Njegova pedagogika: nagovarja nas po dogodkih, po ljudeh, po molku, po tišini in na različne druge načine. V moči Svetega Duha, ki nas vedno spodbuja in svojimi darovi pomaga, žanjemo Njegove sadove.

5. DELOVANJE SVETEGA DUHA V ZAKRAMENTIH

5.1 UVOD

V našem obdobju zgodovine odrešenja, to je od binokostne skrivnosti sem, deluje Sveti Duh na vseh ravneh cerkvenega življenja in posameznega vernika. Krščansko življenje je res »v Duhu«. (prim. Rim 14,17) Razumljivo je, da deluje Sveti Duh najbolj učinkovito tam, kjer Cerkev najde vir in vrhunec vsega svojega življenja, to je v bogoslužju (prim. B 10). Tu namreč »po zakramentalnih znamenjih deluje na nas moč Svetega Duha«. (C 50) »Tukaj Sveti Duh z zakramenti in službami posvečuje in vodi Božje ljudstvo ter ga krasi s krepostmi.« (C 12). Naloga Svetega Duha je da nadaljuje delo učlovečene Besede in ga privede do polnega uresničenja. Prav zakramenti pa spadajo v ta pnevmatični dinamizem, saj Sveti Duh, ki prebiva v Cerkvi, deluje v njih. Janez Krizostom prav nič ne pretirava, ko zatrjuje: »To, kar je v zakramentih najpomembnejše, je Sveti Duh.« Sveti Duh deluje ontološko v dejanjih delivca zakramentov, da more delati v Kristusovi osebi. Sveti Duh je tisti, ki pridruži človeka Kristusu pri krstu ali ga pri mašniškem posvečenju usposobi, da deluje v Kristusovem imenu in v Cerkvi učinkovito razlaga sredstva odrešenja. (Oražem 1994,127)

5.2 SVETI ZAKRAMENTI

Zakramenti so povezani s Svetim Duhom še drugače. Končni učinek v obhajanju zakramentov je dar Svetega Duha z mesijanskimi dobrinami, ki ga spremljajo. To kar imenuje teologija »res sacramenti« - stvarnost ali učinek zakramentov, je končno vedno dar Svetega Duha, sinteza vseh dobrin, ki prihajajo iz Kristusovega dela, korenina in srce vsakega drugega odrešenjskega daru. Isti posebni učinki posameznih zakramentov so zajeti in izraženi v daru Svetega Duha kot poseben sad vsakega zakramentalnega dejanja. (1994,129)

Zakramente nove zaveze je postavil Kristus in jih je sedem: sv. krst, sv. birma, sv. evharistija, sv. pokora, bolniško maziljenje, sv. red in sv. zakon. Sedem zakramentov se dotika vseh obdobj in vseh pomembnih trenutkov kristjanovega življenja: podeljujejo prerojenje in rast, ozdravljenje in poslanstvo za versko življenje kristjanov. Pri tem je neka podobnost med obdobji naravnega življenja in med obdobji duhovnega življenja. (KKC, 1210)

5.2.1 ZAKRAMENT SVETEGA KRSTA

Sveti krst je temelj celotnega krščanskega življenja, velika vrata k življenju v Duhu in vrata, ki odpro dostop k drugim zakramentom. S krstom se osvobodimo greha in se prerodimo v božje otroke; postanemo udje Kristusa in se včlenimo v Cerkev ter postanemo udeleženi pri njegovem poslanstvu. (KKC,1213)

Ta zakrament imenujemo tudi »kopel prerojenja in prerojenja po Svetem Duhu« (Tit 3,5), ker naznačuje in uresničuje tisto rojstvo iz vode in Duha, brez katerega nihče »ne more priti v božje kraljestvo«. (Jn 3,5)

5.2.2 ZAKRAMENT SVETE BIRME

S krstom in evharistijo sestavlja zakrament birme celoto »zakramentov uvajanja v krščanstvo«, katerih enoto je treba ohranjati. Zakrament birme namreč tiste, ki so krščeni, »popolneje zveže s Cerkvijo, jih obogati s posebno močjo Svetega Duha in jim tako nalaga strožjo dolžnost, da kot resnične Kristusove priče hkrati z besedo in z dejanjem širijo in branijo vero.« (KKC,1285)

Birma vtisne v dušo neizbrisno duhovno znamenje, kar pomeni, da je Jezus Kristus zaznamoval kristjana s pečatom svojega Duha in ga odel z močjo od zgoraj, da bi bil njegova priča (prim. Lk 24,48-49).

5.2.3 ZAKRAMENT SVETE EVHARISTIJE

»Evharistija kot najodličneši in središnji zakrament, kjer je Kristus prav posebno pričujoč, ima namen, da bi bila zagotovljena Kristusova vseobsegajoča in stalno dejavna navzočnost v Božjem ljudstvu, dokler ne bo prišlo do najtesnejšega zedinjenja s Kristusom ob njegovem prihodu v slavi.« (Oražem 1994,135)

Sveta evharistija dovrši uvajanje v krščanstvo. Tisti, ki so bili s krstom dvignjeni k dostojanstvu kraljevega duhovništva in z birno globlje upodobljeni po Kristusu, prejmejo prek evharistije skupaj z vso skupnostjo delež pri Gospodovi daritvi sami. (KKC,1322)

Evharistija je »vir in višek vsega krščanskega življenja«. »Drugi zakramenti, kakor tudi vsa druga cerkvena opravila in dela apostolata, so v tesni zvezi s sv. evharistijo in so nanjo naravnani. Presveta evharistija namreč obsega ves duhovni zaklad Cerkev, Kristusa samega, naše velikonočno Jagnje.« (KKC, 1324)

5.2.4 ZAKRAMENT SVETE SPOVEDI

Z zakramenti krščanskega uvajanja prejme človek Kristusovo novo življenje. A to življenje nosimo »v lončenih posodah« (2 Kor 4,7). Sedaj je še »skrito s Kristusom v Bogu« (Kol 3,3). Smo še v »svoji zemeljski hiši« (2 Kor 5,1), podvrženi trpljenju, boleznim in smrti. To novo življenje božjega otroka more z grehom oslabeti in biti celo uničeno.

Cerkev v moči Svetega Duha nadaljuje delo Kristusa, zdravnika naših duš in v zakramentih spovedi in bolniškega maziljenja ozdravlja in odrešuje naše duše.

5.2.5 ZAKRAMENT SVETEGA BOLNIŠKEGA MAZILJENJA

Ta zakrament je posebej namenjen za krepcanje tistih, ki jih preizkuša bolezen, ali so v smrtni nevarnosti.

Milost Svetega Duha v tem zakramentu obnovi zaupanje v Boga in vero vanj ter okrepi bolnika zoper skušnjavo hudobnega duha, zoper skušnjavo malodušnosti in strahu pred smrtjo. (prim. Heb 2,15)

»S svetim bolniškim maziljenjem in z molitvijo duhovnikov vsa Cerkev bolnike priporoča trpečemu in poveličanemu Gospodu, naj jim polajša in jih reši; celo spodbuja jih, naj prispevajo svoj delež k blagru božjega ljudstva tako, da se svobodno zedinjajo s Kristusovim trpljenjem in njegovo smrtjo.« (C 11)

5.2.6 ZAKRAMENT SVETEGA REDA

Sveti red je zakrament, po katerem se poslanstvo, ki ga je Kristus izročil svojim apostolom, še naprej izvršuje v Cerkvi do konca časov: to je torej zakrament apostolske službe. Obsega tri stopnje: škofovstvo, prezbiterat in diakonat. (KKC 1536)

»Ta zakrament upodobi prejemnika po Kristusu s posebno milostjo Svetega Duha, da bi služil kot Kristusovo orodje za njegovo Cerkev. S posvečenjem postane prejemnik usposobljen za to, da deluje kot ponavzočevalec Kristusa, glave Cerkve, v njegovi trojni službi duhovnika, preroka in kralja.« (KKC, 1581)

5.2.7 ZAKRAMENT SVETEGA ZAKONA

Po zakramentu svetega zakona mož in žena vzpostavita med seboj intimno skupnost življenja in ljubezni, ki jo je utemeljil Stvarnik in jo obdari z njenimi lastnimi zakonitostmi. Po svoji naravi je zakonska zveza naravnana tako na blagor zakoncev kakor na roditev in vzgojo otrok. Zakonsko zavezo med krščenimi je Kristus Gospod povzdignil k dostojanstvu zakramenta. (prim. CS 48,1; ZCP, kan 1055, par. 1.)

Zakon temelji na dobrovoljni privolitvi obeh pogodbenikov, se pravi, da se podarita drug drugemu in dokončno z namenom, da živita zvesto in rodovitno zavezo ljubezni. (prim. KKC, 1662)

5.3 ŽIVETI SVOJ POKLIC V SVETEM DUHU

Kristjan je človek, ki je dosegel milost odrešenja in Svetega Duha, ki je avtor vsake milosti in tudi prebiva v njem. Zato so ustvarjeni v kristjanu tudi stvarni pogoji za novo življenje. Seveda se mora dati voditi Svetem Duhu in se upirati poželenju mesa. Dela mesa so znana. »To so: nečistovanje, nesramnost, razuzdanost, malikovanje, čaranje, sovraštvo, prepirljivost, ljubosumnost, jeza, častihlepnost, razprtije, strankarstvo, nevoščljivost, pijančevanje, žretje in kar še takega.« (Gal 5,19-21) V nasprotju s tem mora krepiti težnje Duha in jim slediti. »Sad duha pa je: ljubezen, veselje mir, potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost, samoobvladovanje. Zoper te ni postave. Tisti, ki so Kristusovi, so križali svoje meso s strastmi in poželenji vred.« (Gal 5,22-24) Notranja podoba novega, iz Svetega Duha prerojenega in prenovljenega človeka, je izrazito duhovna. Zato tudi razodeva znamenja duhovnega človeka: vnemo in gorečnost, iznajdljivost in ustvarjalnost v duhovni rasti. (Oražem 1994,94)

6. ZAKLJUČEK

Glavno sporočilo, ki nam posreduje sv. Avguštin s svojim načinom življenja, svojim zgledom, in delom, poleg ostalih, je, da se je v njegovem življenju pokazala moč Božje milosti na čudovit način. Ta Božja milost ga je privedla do spoznanja, da se je od grešnosti obrnil h krepostnem življenju. Od grešnika je postal svetnik. Z izredno jasnostjo in odločnostjo je znal braniti resnico o božji milosti, brez katere človek ne more narediti nič zveličavnega. To svojo prepričanost nam razlaga v svojih številnih spisih, ki so sad lastne izkušnje in večnega iskanja resnice.

Pri sv. Avguštinu zlahka prepoznamo poseg Boga, ki je ves čas čakal v njegovi notranjosti, in ko je pri krstu maziljen Svetim Duhom, se je njegovo življenje popolnoma spremenilo. Krst in kasneje možnost opravičenja naših grehov po zakramentu svete spovedi, tudi nam daje upanje, da lahko postanemo sveti, kar je naša prvotna poklicanost. Popolna izročitev Kristusu, pomeni svobodo in novo življenje.

Sveti Avguštin nam želi povedati, da popolna izročitev Kristusu vključuje tudi življenje za druge in ne zgolj za sebe; živeti za druge, posebej za uboge, je življenje za Kristusa. To nam tudi nalaga Jezusova zapoved ljubezni: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.«

Zelo pomembno sporočilo, ki ga lahko razberemo iz Avguštinove ugotovitve, je potreba po nenehnem spreobračanju, ki se hrani s ponižnostjo, da smo grešniki na poti, dokler nam Gospod dokončno ne poda roke in nas vpelje v večno življenje.

Po burnem in tudi razuzdanem življenju lahko danes pri sv. Avguštinu občudujemo zlasti tri velike lastnosti: izredno spoznanje samega sebe in polna oblast nad seboj, globoka ponižnost in goreča ljubezen do Boga ter nesebična ljubezen do bližnjega, miloba in ljubeznivost, velika delavnost ter vdanost Cerkvi in njenemu nauku. To si želimo vsi kristjani, vprašanje je samo, koliko smo pripravljeni odpreti svoja srca Sv. Duhu, ker On je ta, ki v nas dela to, kar je Božja volja.

Sveti Vincencij Pavelski, apostol krščanske ljubezni, nas s svojim zgledom v brezmejni ljubezni do ubogih in zapuščenih, kliče še danes h dobrodelnosti in vsakodnevnim molitvi. Njegova preprostost in ponižnost sta nam lahko zgled in vodilo v našem življenju. Ponižnost

nas bo opogumila, da se bomo lahko približali najbolj ubogim in trpečim. V njih najlažje pridemo do Jezusa Kristusa, ki je naša prava Pot, Resnica in Ljubezen.

7. VIRI IN LITERATURA

Viri:

1. Katekizem katoliške cerkve (KKC), 2008, Ljubljana, Slovenska škofovska konferenca, usklajena izdaja, 2008
2. Sveto pismo, Stare in Nove zaveze, Slovenski standardni prevod, študijska izdaja, Svetopisemska družba Slovenije, Ljubljana, 2006
3. Koncilski odloki, 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora, Ljubljana, 1980
4. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (CD32), Ljubljana, 1986

Literatura:

1. A. Avguštin. 1978. Izpovedi. Celje: Mohorjeva družba.
2. A. Avguštin. 1982. O državi Božjoj (I-X). Zagreb: Krščanska sadašnjost.
3. A. Avguštin. 1943. Govori o Janezevem evangeliju I-XLIV. Ljubljana: Ljudska knjigarna
4. Adrienne von Speyer. 1999. Spoved. Ljubljana: Marijina kongregacija slovenskih bogoslovcev in duhovnikov
5. Coste. Pierre. 2018. Konference sv. Vincencija Pavelskega za misionarje. Ljubljana: Misionska družba (lazaristi)
6. Frančišek. 2014. Veselje evangelija (Evangelii gaudium). Apostolska spodbuda. Ljubljana: Družina.
7. Kongregacija za duhovništvo (CD 135). 2012. Duhovnik služabnik Božjega usmiljenja. Ljubljana: Družina.

8. Lukman, F.K. 1943. Izbrani spisi. Ljubljana: Ljudska knjigarna.
9. Manjackal, James. 2006. Notranje ozdravljenje za novo življenje. Ljubljana: Salve
10. Mezzadri, Luigi. 1992. Ljubezen brez meja. Ljubljana: Družina.
11. Oražem, France. 1994. Obdarjeni s Svetim Duhom. Ljubljana: Družina.
12. Veber, France. 1931. Sv. Avguštín – osnovne filozofske misli sv. Avguščina. Maribor: Sv. Ciril.
13. Vesel, Polona Mušič. 2013. Birma pečat Sv. Duha. Ljubljana: Salve.
14. <https://vaticannews.va/si/cerkev/news/2019-08/duhovne-misli-benedikta-XVI-za-god-sv-avgustina.html> (pridobljeno 20. 3. 2020).
15. <https://revija.ognjisce.si/iz-vsebine/pricevalec-evangelija/1253-vincencij-pavelski-1581-1660> (pridobljeno 2. 4. 2020).
16. <https://revija.ognjisce.si/iz-vsebine/pricevalec-evangelija/1126-avgustin-354-430> (pridobljeno 2. 4. 2020).